

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

№ 4 (2178). 1951 ч. январь 6, суббота. Өртсө 20 көп.

1951 Чылда Түндүктөлгөн

Башкыларның январь чөвүлел хуралы

Январь беште бүгү районга башкыларның үш хонуктуг чөвүлел хуралдары бодунүг ажылын эгелээр. Бо чөвүлел хуралдарның соругазы—башкыларның ажылының дундулгазын солчурун организастаар болгаш школаларның өөредилге-кижиздилге ажалдарының кол-кол айтырларын шүгүм түлөйп чугаалажыры болур.

Тываның школаларының болгаш черле Совет Эвилелиниң бүгү школаларының амыдыралында кол айтыры болза, дыл эртеминиң айтырларының талазы-биле эш Сталиның номалың барымдалааш орус болгаш төрөөн дылдары башкыларын эде тургузар дугайында айтырыг болуп турар.

Эш Сталиның гениалдыг ажалдары советтин дыл эртемини хөгжүдеринге чаа үени айткан болгаш бүгү совет эртемини хөгжүдеринге шийтирлиг укур-дузалыг болуп турар. Дыл эртеминиң айтырларының талазы-биле эш Сталиның ажалдары эртеминиң бүгү адырларында, школаларының бүгү эртемнеринге дорт хамаарылгалыг болуп турар.

Дыл эртеминиң айтырларының талазы-биле эш Сталиның ажалдары школаларының болгаш улус өөредилгениң органнының бүгү ажалдары ханызы-биле өөрөнгөн турар укурдуг. Ычангаштың чөвүлел хуралдарының хун айтырының бир дугаар айтырына дыл эртеминиң дугайында эш Сталиның номалың барымдалааш орус болгаш тыва дылдары башкылар дугайында илеткелди тургускан.

Эш Сталиның номалың үндөүлөш бир дугаар чартык чылда дылдар башкыларын канчаар боттандырып турганын районнуң школаларының амыдыралында тодаргай чиктерин, орус болгаш тыва дылдарын ийи дугаар чартык чылда өөренирин үндөүлөш-биле экижидеринге кандыг хемчеглери чорудар деп турарын илеткелди көргүзөр херек.

Школаларга орус болгаш тыва дылдары өөренириниң үндөүлөш грамматика болуп турар деп чүвени илеткелдерге болгаш санал шүгүмчүлдерге демделетинген турар укурдуг. Моон алгаш көөрге, школага грамматиканы өөренир сорулга болза, өөреникчилер грамматиктиг дүрүмнери мырдай шийтээдип алгыры, ону боттарының бижимел болгаш дыл домаанга практиктиг ажыглап билери болур укурдуг.

Бир эвес дыл аңгыларга хамаан чок болза, «кижилик, тус-тус социал бөлүктөр, аңгылар дылга ыракта хамаарылга чок эвес» деп И. В. Сталин бижип турган. Бистиң чуртувуста дыл болза, хөй ниитиниң күчүлүг күжү, коммунизм дөш демиселдиң чепсээ болуп турар. Ычангаштың бодалгалар кылдырыпга шилдип алып бижимелдер болгаш чижектер грамматика талазы-биле өөренир темага чүгле тааржыр эвес, харын идея-политиктиг кижиздилгениң сорулгаларына тааржыр укурдуг. Бижимелдер болгаш чижектер бо үениң байдалы-биле, бистиң чурттуң болгаш

областың амыдыралы-биле, коммунизм дөш совет улустуң демселел-биле харылзаалыг турар укурдуг.

Чөвүлел хуралдың ийи дугаар айтырымына бир дугаар чартык чылда школаларның өөредилге-кижиздилге ажалдарының түңнелдериниң дугайында илеткелди дыңнаан болгаш чугаалашкан турар укурдуг. Бистиң область бүгү ниитиниң ынавыла чеди чыл өөредилгени боттандырыпга киришкен. Бо болза, Тываның хөгжүлдезинге улуг укур-дузалыг. 1929 чылда-ла эш Сталин чуртту төрөөн дыл кырында байлактыг четкилик школалар-биле шыварын, оларны төрөөн дылды эки билер башкы каадырлар-биле хандыраарының чугулазының дугайын чугаалап турган.

Тываның улус өөредилгениң хөгжүлдезиниң дугайында партианың, чакыткы, эш Сталиның хун бүрүде сагыш салышыкыни бистиң областың башкыларын бодунүг ажылын экижидери дөш сөксал чок ажалдарын шүлөүдип турар. Илеткелге болгаш шүгүмчүлдерге школа амыдыралының бүгү айтырларын шүгүмчүлөдип анализка таварыштырган турар укурдуг; башкыларның политиктиг өөредии, хожудар каап турар өөреникчилерни чогуур ойүнде илередери болгаш оларга практиктиг дузаламчыны көргүзери, ада-иелер-биле школаларың харылзааны быжыглаары, комсомол, пионер организацияларының ажылын экижидери болгаш оон-даа өске.

ВЛКСМ-ниң XI съездиниң шийтирлеринде чугалап турары болза, комсомолдун бир дугаар хүлээлгези школаларны моон солгаар хөгжүлдеринге болгаш быжыглаарына, өөреникчилер ортузунга өөредилге-кижиздилгелиг ажалдары экижидеринге, уругларның бүгү-ниити ынавыла өөредилгениң дугайында хоолуну боттандыраарына коммунисттик партияга болгаш совет чаканга дузалаар. Комсомол ажалдачылары башкыларның чөвүлел хуралының ажылына илеткелди киржир укурдуг.

Школаларың чедишкениң ажалдарына, совет Төрөөн журтка бедик-идейлик болгаш эртемини кижилерин, коммунисттик тудукчуларын кижиздеринге бүгү чугула байдалдар бистиң областа тургустунган.

Тываның бүгү школалары бир класска ийи чылда өөренир чорук-биле демиселди чедишкениң чорудар, өөредилгениң шылгаракчыларын өстүрер укурдуг. Башкыларның чөвүлел хуралдарының ийдири бир дугаар элчегде эң эки башкыларга тывыскан турар укурдуг, олар, өөредилге-кижиздилгелиг ажалда бедик көргүзүлгенин канчаар чедиң алган ажылының дугайын чугалап бөрлөр.

Башкыларның январь чөвүлел хуралдарының ажылына партия, совет болгаш хөй ниити организацияларының төлөөлекчилери илеткелди киржир укурдуг. Январың чөвүлел хуралдары областың школаларының ажылын чаа дөдөй чадага көдүрүрүниң херээнге мобилизациячтыг улуг рольду ойнаар укурдуг.

РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар талазы-биле Төп соңгулда комиссиязындан дыңнадыг

РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар талазы-биле Төп соңгулда комиссиязы мындыг адреске ажалдап турар: Москва, Пушкинская кудумчу.

Эвилелдер бажыңы, 8 дугаар подъяэд, 2 дугаар каът. Телефон: К 4-87-06. Телеграммага адреси: Москва, Центризбирком.

Колхозта партия чырыдышыкыны

Сүт-Хөл районнуң „Сталиныч орук“ колхозта партияның кежөөки чырыдышыкыны ийи бөлүмгө тургустунуп, өөредилгениң расписания эзугаар чорудуп турарлар. Эш Сергей башкылар турар бөлүм программа айткан 9 дугаар те-

маны өөренип дооскан. Партияның кежөөки чырыдышыкына колхозчулар Довдар, Дашкаар-оол, Дамбаа, Сүмдүк болгаш оон-даа өскөлөр колчүг өки өөренип турарлар. Г.КОМБУ.

ДОПЧУ МЕДЭЭЛЕР

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиуму ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының ораакчызы эш Иван Федорович Тевосьян ССРЭ-ниң кара металлургия министринге томуйлаан.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели эш Анатолий Николаевич Кульмин ССРЭ-ниң кара металлургия министриниң бир дугаар ораакчызына томуйлаан.

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиуму эш Петр Фадеевич Помакоу ССРЭ-ниң өңүг металлургия министринге томуйлаан.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели эш Иван Васильевич Архиповту ССРЭ-ниң өңүг металлургия министриниң бир дугаар ораакчызына томуйлаан.

Чер-чер Советтериниң сессиялары

Улуг-Хем район

Улуг-Хемниң район Совединиң бир дугаар сессиязы чоокта чаа болуп өрткөн. Сессияны депутаттарның улуг назымы—Шагаан-Арыг машина трактор станциязының директору эш Гордей бодунуң өгө сөзү-биле ажиткан.

Мандат комиссиязының илеткелди соонда депутаттар организастыг айтырларын чугаалашкыш, район Совединиң күсөкчи комитетиниң даргазына эш Кызыл-оолду, дарганың ораакчызына эш Молотовский, секретаринге эш Бабуяну, кежигүнеринге эштер Кончук, Аракчаа, Дарый, Сат оларны бадылаан.

Район Совединиң чанынга доктаа-

мал көдөө ажал-агыиыны, сак-хөөнүң, улус өөредилгенини, кадык камгалааның, чурт бүдүрүлгенини, орук болгаш тудугуна, коммунал ажал-агыиың комиссияларын тургузап, депутаттарын оа комиссияларда хуваап бадылаан.

Дараазында райкүсөкчюмнүң чанында көдөө ажал-агыи килдиниң өргөлөкчизинге эш Ковчукту, кадык камгалаа килдиниң өргөлөкчизинге эш Сараевти, сак хөө килдиниң өргөлөкчизинге эш Сатты, көдөө болгаш колхоз тудугуна килдиниң өргөлөкчизинге эш Юртаевти, орук килдиниң өргөлөкчизинге Глухаревту сессия тус-тус бадылаан.

М. БУГАЛДАЙ.

Алдан-Маадыр сумузу

Чоокта чаа Сүт-Хөл районнуң Алдан-Маадыр суму Совединиң (чаа составыны) бир дугаар сессиязы болуп өрткөн.

Сессия мандат комиссиязын соңгуп тургускан болгаш чаа соңгустурган депутаттарын соңгустурган дугайында мандат комиссиязының илеткелди дыңнаш, ону чүдүлдү деп бадылаан.

Сессия суму Совединиң күсөкчи органны соңгуп тургускан. Суму Совединиң даргазына эш Таас-оолду, даргазының ораакчызына эш Куулар-оолду

секретаринге эш Билимааны солгаан.

Оон дараазында депутаттарга даалганы сессия бадылаан.

Суму Совединиң 5 доктаамал комиссиялары: көдөө ажал-агыиың, кадык камгалааның, социал хандырылганың, орук-транспорттуң, улус өөредилгениң комиссияларын соңгуп тургускан.

Суму Совединиң январь айда чорудар ажал планын база сессия бадылаан.

А. ДОПЧАА.

РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгулдаларга уткуштур

Часык тарылгага белеткел

РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар хуну—Февраль 18-ке чедир 1951 чылдың бедик дүжүлдү эш часык тарылгага белеткелди Шагаан-Арыг сумузуна „Кызыл-тук“ колхозтуң колхозчулары ханышыкыны чорудуп турар.

Уреани арыглашкыны тускай бригада чорудуп турар. Колхозчулар Сержицамаа, Көк олар чер че-

мижидеринге 150 центнер өдөкти тараа шөүндө дамылаан. Хүл, өдөк дамыгазын үргүчүлөшкөөн. Дарганнар Мочак-Хаай, Савый олар көдөө ажал-агыиың машина, чепсек-херекселдериниң септегезин чорудуп, 10 илирлерин болгаш 2 тергелерин септеп доосканнар.

А. ЧУЛДУМ, Улуг-Хем райока.

Механизаторларның чедишкенини

Чадаана МТС-иниң механизаторлары чер-чер Советтериниң соңгулдаларына чедишкенини ужуражыр дөш бот-хүлөөлгелерин алганнар.

МТС-тиң 5 дугаар трактор бригаданың бригадирин Щербинин Григорий Контратьевич, бригаданың трактористери, база 1 дугаар трактор бригаданың бригадирин эш

Базыр, оон трактористери тус-тус хүлөөлгелер алгаш шевергин күсөткенер. Олар соңгулда хунуңе чедир септезе чогуур тракторлары болгаш көдөө ажал-агыиың машиналарын доозуп алганнар.

Д. ДАМБА-ДОРЖУ, Чадаана МТС-ти трактористи.

Колхозчуларның хүлөөлгелери

Каа-Хем районунда «Ленинчи орук» колхоз 1951 чылдың часык тарылгазына хынамчалыгы-биле белеткенип турарлар. 700 аңгыга черге херелгээр кызыл-тас, сула, арбай, кинге-тарая урезинерин план эзугаар уруп алган. Оон аңгыда 10 тонна картофель урезини белеткээ.

Колхозчу дарганнар 35 илирлерин болгаш 7 андазыларның септелгезин дооскан.

Часык тарылга белеткелни РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар хуну—Февраль 18-ке чедир бүрүп-биле доозарын хүлөөлгөнер.

В. БЮРБЮ.

Дус бүдүрүлгези планын күсөткен

Өвүр районда дус бүдүрүлгези областың херелгекчилерин хандыраарына улуг укур-дузалыг болуп турар. Ол бүдүрүлгениң ажалынаарының ортузунда социалисттик чарышты калбарткан. Олар бүдүрүлгө оналганын долдур болгаш амыр күсөдирин-биле кызымак күженишкенини ажалдап келгенер.

Дус бүдүрүлгези өрткөн 1950 чылдың бүдүрүлгө планын бир ай бурунгаар

101,25 хуу күсөткен. Комсомолчу Мадар-оол, ТЗ харлыг Самбуу, база Доржукай олар бүдүрүлгө мурнакчы ажылдап, хүн-бүрүде нормааны 150—200 хуу күсөдип турар. Ам сорулга болза, бо чылдың бүдүрүлгө планын күсөдирин-биле дыңыгышыкыны ажалдаары болур.

В. БЮРБЮ.

ВОРОНЕЖ ОБЛАЗЫ. Калачаевск районнуң Жданов аттыг колхозунда көдөө ажал-агыи культураларының бажыны ажиткан. Ында агрономияны болгаш зоологияны өөредилгелери чоруп турар. ЧУРУКТА: ветеринар өмчи И. М. Присекин малчылар-биле кичөөл чорудуп тур. Чуруу А. Зевинини. СЭТА-ның прессклизези.

БО ХУНГУ СОЛУНДА

ПРОПАГАНДИСТЕРГЕ ДУЗАЛАМЧЫ: С. МАИОРОВ.— Ленин—Сталиның партиязы—коммунизмниң тийделгези дөш совет улустун организастыгы болгаш сорук кижиркчи (2 арын). С. ТУШКОВ.— Хүлээлгезин күсөткен (2 арын). Н. БРАГИН.—Сталин аттыг колхозтуң тудугчуларының чедишкенини (3 арын). М. ЛУТКОВ.— Колхозчу амыдыралдын

сактып четпес ачы-дузазы (3 арын). КОНСУЛЬТАЦИЯ: Г. ГЛЕЗЕРМАН.— марксизм—ленинизм базис болгаш ладстрой-ка дугайында (3 арын). Президент Вильгельм Пиктиң чеден беш харлааның дугайында Германияның демократтыг республиказының чазаамың кийгыры (4 арын). 1950 чылда кыдат улустуң чедишкенини (4 арын). Кореяда болуушкуннар (4 арын).

КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕДИНИҢ КУУСКОМУНДА

РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар талазы-биле Кызыл хоорайга соңгулда участоктарын тургузар дугайында

«РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар дугайында Дүрүмнүң» 27 болгаш 28 чүдүлдерин барымдалааш, Кызыл хоорай Совединиң күсөкчи комитетиниң шийтирлээни болза: РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар талазы-биле Кызыл хоорайның девискээринге моон ааанда соңгулда участоктарын тургузар:

АЛГЫ ЗАВОДУНУҢ СОҢГУДА УЧАСТОГУ

(Участоктуң төвү — алгы заводунуң конторазы).

Участоктуң девискээриниң кызыгаарлары: Септелге заводу, өлкү баазы, алгы завод. «Тыва алдын» трестиниң транспорт конторазы, экспедиция, Улуг-Хемниң оң талазы.

ЧЕХОВ СОҢГУДА УЧАСТОГУ

(Участоктуң төвү—№ 5 школа, Найырал кудумчузу № 170).

Участоктуң девискээриниң кызыгаарлары: Сесерлиг кудумчунуң дең дугаарлыг талазы Улуг-Хемден мурунку чүкче кудумчунуң уюнга чедир, Шетиники, Ленин, Кочетов, Найырал, Красноармейская, Ажылчын, Сельская кудумчуларының Сесерлиг кудумчунан барыын талажа аңаа хамзырышкан доора кудумчулар-биле.

СОҢГУ ТАЛАКЫ СОҢГУДА УЧАСТОГУ

(Участоктуң төвү—Культура бажыңы, Шетиникин кудумчузу № 62).

Участоктуң девискээриниң кызыгаарлары: Сесерлиг кудумчунуң саарык дугаарлыг талазы Улуг-Хемден мурунку чүкче кудумчунуң уюнга чедир, Элезин кудумчунуң дең дугаарлыг талазы муруну таладан кудумчунуң уюндан Ленин кудумчунуң дең дугаарлыг талазы Октябрь кудумчунуң дең дугаарлыг талазы Улуг-Хемге чедир.

МУРУНУ ТАЛАКЫ СОҢГУДА УЧАСТОГУ

(Участоктуң төвү—Кинотеатр, Кочетов кудумчузу № 60).

Участоктуң девискээриниң кызыгаарлары: Элезин кудумчунуң саарык дугаарлыг талазы, Ленин кудумчунан мурунку чүкче кудумчунуң уюнга чедир, Октябрь кудумчунуң дең дугаарлыг талазы мурунку чүкчен Ленин кудумчунуң дең дугаарлыг талазы Улуг-Хемден Ажылчын кудумчунуң дең дугаарлыг талазы Октябрь кудумчунан Интернационал кудумчунуң дең дугаарлыг талазы Ажылчын кудумчунан Элезин кудумчунуң дең дугаарлыг талазы Улуг-Хемге чедир.

ОКТАБРЬ СОҢГУДА УЧАСТОГУ

(Участоктуң төвү—Облпотребсоюзтуң клубу, Шетиникин кудумчузу № 44).

Участоктуң девискээриниң кызыгаарлары: Октябрь кудумчунуң саарык дугаарлыг талазы Улуг-Хемден Ажылчын кудумчунуң дең дугаарлыг талазы Октябрь кудумчунан Интернационал кудумчунуң дең дугаарлыг талазы Ажылчын кудумчунан Элезин кудумчунуң дең дугаарлыг талазы Улуг-Хемге чедир.

Участоктар комиссияларына кандидатуралар

РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар талазы-биле участоктар комиссияларына кандидаттар депшидигези Кызыл хоорайның үлетпүр бүдүрүлгө, албан организацияларында ханышыкыны-биле өгөлөн.

1951 чылдың январь 2-де дүштеки чапсар шагында сапог мастерскаязының коллективи Кызыл хоорайда 2 дугаар соңгулда участогунуң комиссия кижигүңгө бүдүрүлгениң стахановчусу Н. Булычев

ТИПОГРАФ СОҢГУДА УЧАСТОГУ

(Участоктуң төвү—Типография клубу, Шетиникин кудумчузу № 4).

Участоктуң девискээриниң кызыгаарлары: Интернационал кудумчунуң саарык дугаарлыг талазы Улуг-Хемден Ажылчын кудумчунуң дең дугаарлыг талазы Интернационал кудумчунан Каа-Хем кудумчунуң дең дугаарлыг талазы Ажылчын кудумчунан сепке чедир.

СОВХОЗ СОҢГУДА УЧАСТОГУ

(Участоктуң төвү—совхозтар трестиниң конторазы).

Участоктуң девискээриниң кызыгаарлары: Октябрь кудумчунуң саарык дугаарлыг талазы Ажылчын кудумчунан мурунку чүкче кудумчунуң уюнга чедир, Ажылчын кудумчунуң саарык дугаарлыг талазы Октябрь кудумчунан Каа-Хем кудумчунуң дең дугаарлыг талазы Ажылчын кудумчунан мурунку чүкче кудумчунуң уюнга чедир.

ЧӨӨН ТАЛАКЫ СОҢГУДА УЧАСТОГУ

(Участоктуң төвү—автотранспорттуң клубу, Найырал кудумчузу № 7).

Участоктуң девискээриниң кызыгаарлары: Каа-Хем кудумчунуң саарык дугаарлыг талазы септен Сельская кудумчуга чедир, Сельская кудумчунуң дең дугаарлыг талазы кудумчунуң уюнга чедир, Енисейская кудумчунуң дең дугаарлыг талазы чөөн чүкче кудумчунуң уюнга чедир болгаш соңгу чүкче аңаа хамаарышкан кудумчулар-биле болгаш доора кудумчулар-биле кады.

ШКОЛА СОҢГУДА УЧАСТОГУ

(Участоктуң төвү — № 4 школа, Ажылчын кудумчузу № 58).

Участоктуң девискээриниң кызыгаарлары: Каа-Хем кудумчунуң саарык дугаарлыг талазы Сельская кудумчунан мурунку чүкче кудумчунуң уюнга чедир, Сельская кудумчунуң саарык дугаарлыг талазы кудумчунуң уюнга чедир, Енисейская кудумчунуң дең дугаарлыг талазы чөөн чүкче кудумчунуң уюнга чедир болгаш мурунку чүкче аңаа хамаарышкан кудумчулар-биле болгаш доора кудумчулар-биле, чалганы, колхоз каадырларының школаны, авиапортту кириштиришкөөн.

ЗАОЗЕРНЫҢ СОҢГУДА УЧАСТОГУ

(Участоктуң төвү—Кинофикацияның конторазы).

Участоктуң девискээриниң кызыгаарлары: ЗАОзерная кудумчу хөөрдөн чөөн чүкче болгаш аңаа хамаарышкан кудумчулар-биле болгаш доора кудумчулар-биле кады.

ЭМНЕЛГЕ СОҢГУДА УЧАСТОГУ

(Участоктуң төвү—хоорай эмнелгези). Соңгулда участогунга хоорайның эмнелгези кирер.

Аптекачыларның мурундан участок комиссиязынга кандидат

РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар талазы-биле Кызылдың Октябрь соңгулда участогунуң комиссиязына, аптека область өргөлөкчизин болгаш Кызыл хоорай аптека коллективиниң мурундан Анна Семёновна Б-

китованы депшидер дугайында аптека область өргөлөкчизин ораакчызы А. А. Потылицынның үндүргөн саналы хуралды киржиңкелери чагыс эл-сеткилди деткөөнер.

ПРОПАГАНДИСТЕРГЕ ДУЗАЛАМЧЫ

Ленин—Сталинның партиязы—коммунизмниң тиилелгеги дээш совет улустун организакчызы болгаш сорук киирикчизи

Совет улус Ленин—Сталинның партиязын удурутлазы-биле социалисттиг нитилелди тургускан болгаш ам коммунизмге чоорту шилчиринди оруу-биле бурунгар чедишкенин чоруп олурар.

Коммунизм биске келир уеден ырак эвес айтыр. Бистиди улустунун хүн бүрүдүгү күш-ажылы-биле коммунизм тургусунар. Коммунизмниң чырыктык-тыг баянчыны тургузуу турар, совет ки-жилериниң чүтүкүдүгү күш-ажылынын чаа кайгамчыктыг тиилелгелерин амы-дырап эртен күн-бүрүзү экеп турар улуг сталинчы үедө чуртап турар бис.

Коммунизмниң көскү шынары ажал-чыннарын, тараачыларны болгаш интеллигенцияны күш-ажылы маа-дырлыг чоруунга, бугу улустун соци-алист чарыкына, үлестүрүн болгаш көдээ ажал-агынын алдары армиязы-ның өзүлдезинге ажалчы чоннарын коммунист медерелиниң өзүлдезинге илеретинип турар. Күш-ажыл фронту-зунда чаа тилелге бурзуу социалисттиг культураның чаа чедишкенин бурзуу бисти коммунизмге чоокшуладып турар.

Ленин — Сталинның идеялары, коммунизмниң идеялары совет кижи-лерниң чогадыкчы күш-ажылын бол-гаш амыдыралын сорук киирип турар. Коммунизмге орукта совет улустун ооң бурунгар шимчээшкенинде углан-дырыкты болгаш башкарыкчы күш болза, Бүгү-эвилелди Коммунист (большевиктер) партиязы болур.

Эш Сталинның гениалды-биле сай-зыратканы болгаш чаа, бедик чадже көдүргени марксисч-ленинич теорияны удурутла болдурбушаан, совет улус коммунисттиг нитилелди тургузуу турар.

Коммунисттиг нитилел бодунуң хөг-жүлдезинге ийи фазаны бирээде, куду-ку фаза — социализмни, ийиде, дээ-ди фазаны — коммунизмни эртер деп марксизм-ленинизм өөрөдип турар. Бо болза, чаңгыс нитилелди ийи үе ча-даы болур, ынанчап олар бурундүгү-ниң чепсек-херекесинде нитиниң он-чү-хөргенин деп чаңгыс нити үндэ-зинин болуп турар.

Ол теоретиктиг байдалды тодаргай-лавышаан, В. И. Ленинниң бижип тур-маны бола: «... социализм болгаш ком-мунизмниң арасында эртем талазы-биле ылгалы тодаргай. Анаа-ла социализм деп адап турарын, Маркс коммунисттиг нитилелдин «бир дугаар» азы кудуку фазасы деп адыан. Бир-эш нитиниң он-чү-хөргенин бодунуң чепсек-херекесин болуп турар, бир эвес ол долу эвес коммунизмни угтап болза, «комму-низм» деп өс аңа аныктынар» (Чогаалдар, 4 дугаар үндүргени, том 25, арын 442).

Коммунисттиг нитилел дугайында марксисч-ленинич идеяларын бүгү та-лызы-биле сайзыратышаан, СССР-де социалисттиг тургузуушкунун дуржу-галарын гениалды-биле байтыттышаан, эш Сталин чаңгыс чуртка коммунизм-ниң тилелгелериниң болдурарынын дугайында түңкелге келген. Коммунизм чаңгыс чуртка, ылаңгы Совет Эвилели ышкыш мындыг чуртка чер-ле болдуур деп эш Сталин чугаалап турар.

Капиталисттиг хүрээлешиниң бай-далында чаңгыс чуртка коммунизм тур-густунар аргаларынын дугайында сталинчы өөрөдип коммунизмниң тил-елгезин дээш демиселдиң улуг перспек-тивезин бистиң улустун мурнуна анык-тан.

Коммунизмге шилчиринге кол ус-ловие болза, бугуруткү күштерни бугу тала-биле хөгжүдери, хергелдичи чүл-дериниң элекшиини тургузары болур. Социализмден коммунизмге шилчириниң оруктарын тодаргайлавышаан, партияны XVIII съездинде кылган илеткелени эш Сталин кол капиталист-тиг чурттары эконом талазы-биле, то-даргайлаарга чонун үлүүнге продукция бүдүрүп удурутла талазы-биле чедер болгаш эртер— деп СССР-ге кол экон-омюг сорулганы салган.

1946 чылдың февраль 9-та төөгү-лүг чугаазына эш Сталин бистиң чур-ка коммунисттиг нитилелди тургузары-ның гениалдыг программасын совет улустун мурнуна аныктып болгаш ону боттандыраарынын оруктарын айткан.

Ол кайчар-да аажок улуг програм-маның коммунисттиг нитилелдин ма-териалдыг-бүдүрүлгө баазанын тургуза-рынын кол негезе болза, дайын соолун-деги сталинчы беш чыл болур. Беш чыл планынын кол сорулгазы болза, чурттуң улус ажал-агынын натап тур-гузары, үлестүрүн болгаш көдээ ажал-агынын дайын мурнундагы денчелин катп тургузары болгаш оң соонда ол денчелди элээн улуг хемчээлди-биле ажары болуп турган. Чаа беш чыл планын чүгле күөсөдир эвес, харын ажы күөсөдир төлөөде, коммунисттиг партияга баштаган совет кижилер күш-ажылын болгаш күштерин харам-намастар дээрзиниң дугайында идеге-ли эш Сталин бодунуң чугаазына илереткен.

Совет кижилер бодунуң улуг баш-чызынын ийгири аялдары күш-ажылынын маадырлыг чоруу-биле ха-рылаанынар. Большевиктер партиязы бүгү улустун социалисттиг чарыкын ор-

ганизастан болгаш бистиң чурттуң ажалчы чоннарын ажал-агынын бол-гаш культураның бугу адырларын чаа күчүлүг көдүрүшкүнүнүң орук-тары-биле эдерткен. Дайын соолунда беш чылдың кол сорулгалары чедиш-кенин күөсөтөгөн.

1949 чылдын дөрт дугаар кварта-лында безин бистиң үлестүрүвүс 1950 чылга көрдүнгөн денчелди дыка ашкан болгаш дайын мурнундагы 1940 чыл-дың айда оруумаа-биле нити продук-ция үндүрүп турганынын денчелин 53 хуу ашкан. Бо чылын үлестүр бүдүр-үлгезин хемчээли улам-на улгаткан. 1950 чылдың 10 айларының дүргүзүндө үлестүрүнүң нити бүдүрүп үндү-рүшкүнүнүң талазы-биле дайын мур-нундагы денчел 70 хуу ашкан.

Күш-ажылынын бүдүрүшкүнүң со-саал чокка өзүп турар. Үлестүрде ажалдап турар ажалчыларнын 1950 чылдың үш дугаар кварталда бүдүр-үшкүнүң дайын мурнундагызындан 40 хуу ажыг болган, ол болза, дайын со-олунда беш чылдың оналгазындан ажыг болуп турар.

Социалисттиг көдээ ажал-агы улуг чедишкениниң чедиңип алган. Көдээ ажал-агынын продукция чыгыдазы нити-биле 1949 чылда-ла дайын мур-нундагы денчелин ашкан. Тараа куль-тураларынын дүдүдүнүң чыгыдазы 1950 чылда 7 миллиард 600 миллион түд болган, база дайын мурнундагы 1940 чылдың денчелинден 300 ажыг миллион пуд ашкан. Хөвөң дүдүдүнүң чыгыдазы 1940 чылдың дүдүдүн-дө 40 хуу ашкан, чигир сөүлөзү 1940 чылда бодаарга 25 миллион цент-нер хөй кылдыр ажал алдынган.

1949 чылдың апрель хүлөөп ал-дынган колхозтарның болгаш совхоз-тарны нитиниң продукттуг мал ажалын хөгжүдериңиң үш чыл пла-нын колхозчу тараачынар улуг сорук кирялди-биле күөсөдип турар.

Кайдашынын болдурбас болгаш көдээ ажал-агынын улам ынайгы хөг-жүлдезин бүгү адырларына улуг башыны хандырап хүлээлгели, эш Сталинның инициатива-биле чогаа-тынган, бойдушту чаартырының кан-чаар-да аажок улуг планы чедишкенин боттанып турар.

Коммунизмниң хөрөөңе улуг са-лышыкты болза, большевик партияның удурутлазы-биле бистиң улустун бот-тандырып эгелээни коммунизмниң улуг тууглары болур. Куйбышевтиң, Сталинградтын болгаш Кахованың гидроэлектростанцияларынын, Туркмени-яның Кол наанынын, Мурнуу-Украи-наның болгаш Соңгу-Крымның канал-дарынын туудушкуну болза, бистиң чурттуң өзүп турар экономуг күчүзү-нүң тодаргай көргүзүү. Большевик пар-тияның болгаш совет чазактын чору-луп турарынын болгаш чагылыш чок сталинчы политиказынын херечи-зи болуп турар.

Улус ажал-агынын күчүлүг көдүр-үшкүнүң үндөзүлөш, улустун ма-териалдыг чагай байдалы чагылыш чок бедип турар. Большевик партия болгаш Совет чазак, эш Сталин боду совет кижилерниң материалдыг чагай чоруунуң болгаш культуразынын өзүл-дезиниң дугайында мога-шылга чок са-гыш салып турар. Ажалчы чоннарын материалдыг чагай чоруунуң өзүлдези болза, социалисттиг нитилелдин хөг-жүлдезиниң хоойлуу болур.

Улустун чагай чоруунуң дугайында сталинчы сагыш салышыктын мас-салы хергелдичи бараанарынын үргү-лүчүн өртөк чигелдезинге, ажал-чыннарын реалдыг ажал-телевири-нин өзүлдезинге, тараачыларны орук-таларына, бараан саарылгазынын кө-үдөшениниң, чуртталганын боттап культура-амыдыралдын туугларынын шапкын хөгжүлдезинге бодунуң илер-гейлини тып турар.

Бистиң чуртувуста хоорай болгаш көдөөңиң арасында, угаан ажылы бол-гаш күш-ажылы арасында удурла-нышкан чорутуң узуткашынын төөгүлүг чорудулгазы дооступ турар.

Хоорай болгаш көдөөңиң арасында удурлашык чоруту узуткашынын чүгү-ла байдалы колхоз тургузуунуң тилелгелериниң түңкелде тургу-сунган. 1929 чылда аграрчы-марксис-терниң конференциясына чугаазына эш Сталинны чугаалааны болза: «Хоорай болгаш көдөөңиң арасында хамаарылганы дугайында айтырч чаа суурда туруп турар, хоорай болгаш көдөөңиң арасында удурлашык чорук дүргөдөткөн темпи-биле гүдүндүп чиккен турар» (Чогаалдар, том 1, арын 160).

Хоорай биле көдөөңиң арасында удурлашык чорук көдээ ажал-агы бүдүрүлгезинге мурнакчы техниканы калбаа-биле негиздириниң аргазы-биле, көдээ ажал-агынын механизаста-нынын, электржидилгезиниң аргазы-биле, көдөөңиң культурулду денчелин социалисттиг хоорайнын денчелинге чед-ди көдүрериңиң аргазы-биле узутка-тынган.

Совет деревни хун келген тудум улам-на хөй тракторларны, комбайн-нары болгаш көдээ ажал-агынын өг-кө-ла машиналарын ап турар. Чүгө 1946—1949 чылдарың дүргүзүндө 430 муң тракторларны, 48 муң ком-

байнары болгаш көдээ ажал-агы-ның өскө-даа хөй-хөй чепсек-херекес-терин бүдүрүп үндүргөн болгаш дере-нике чоруткан. 1950 чылда көдээ ажал-агы 1940 чылга бодаарга 15 айт күжүңгө шилчирдег 4 катал хөй тракторларны, 3,8 катал хөй комбайн-нары, 4 катал хөй трактор андазын-нарын, трактор сепкаларын барык-ла 6 катал хөй, трактор культуратор-ларын 3 катал хөй алган. Колхозтар-га тараа болгаш өскө-даа культура-ларны болбаазырадыр талазы-биле кол ажалдары барык-ла шуштуу күөсө-дип турар. Көдөөңиң күштүг элек-тристанцияларыны өзүп турар четки-зи, электржидилгени көдээ ажал-агы бүдүрүлгезинге негиздиргени, көдээ ажал-агынын кол ажалдарын маш-пакжытканы, деревнда үлестүр бүдү-рүлгө туудушкуну көдээ ажал-агы-ның күш-ажылын индустриалдыг куп-ажылы хөй талазыныче улам-на хуулдуруп турар.

Машина-техниказын улам ынай нег-зедеринге делгернег перспектив-ада болгаш деревнда тургузушун болза, социалисттиг көдээ ажал-агы-ның хөгжүлдезинде чаа улуг бажым болуп турар биче колхозтарны улгатып катыштыра ажалды ажыткан.

Деревнда нитиниң болгаш колхоз-чуларның хуузунда тууглары хоорай хөвир-биле тутунуп турар.

Хөй саныг агрономнар, зоотехник-тер, инженерлер, эмчилер, башкылар, механизаторлар, трактористтер, ком-байнирлар каадырларды совет дере-ниң культуразы бедик-биле көдүрүл-гөн. Дайын соолунда беш чылда «Со-вет көдөөңе он-он муң школар, куль-тура бажыдары, номчула бажыдары, библиотекалар тургустунган. Кино, радио, электричество совет тараачы-нын амыдыралында быжык-биле туруп турар.

Угаан ажылы биле күш-ажылы арасында удурлашык чорутуң узуткашынын болза, күш-ажылынын индустриалдыг культуру-техниктиг денчелин угаан ажылынын ажалдакчылары-ның денчелинге чедир көдүрериңиң оруу-биле чоруп турар.

1935 чылда станаховчуларның Бир дугаар Бүгү-эвилел хуралына чугаа-зына эш Сталин: «Чүгө ажалын аңгының шак ындаг культуру-техниктиг көдүрүшкүнү угаан ажылы биле күш-ажылы арасында удурлашык чорутуң үндөзүлөшү буза шаап бол-ур, социализмден коммунизмге шил-чиргени эгелээринге эрегжөк чүгүла хергелдичи бедик бүдүрүшкүнүң чүг-лө ол хандыры болур дээрине чиг-зи өнөр хире кандыг-даа үндөзүнөр чок»— деп чугаалаан («Ленинизм ай-тырылгалары» арын 496).

Ажалчы чоннарын культурул бол-гаш техниктиг денчели чагылыш чок көдүрүп турар. Мурнакчы ажалчы-нар болгаш тараачынар эртемдөөнир биле кадды ажалдагыла бугуруткү-ниң техниказын бурунгар шимчедип, бедик бүдүрүшкүнү күш-ажылың чаа аргаларын чогаадып кылып, база ону негиздирип турарлар. Хөй саныг ажалчыларга болгаш колхозчуларга Сталинчы шаңгалдарны тывысканы болгаш оларга Социалисттиг Күш-ажылдык Маадыр деп аттарын тывысканы ол дугайында херечи болур.

Большевик партия коммунисттиг тур-гузушкунуң чүгүла сорулгаларынын бирөөзи, бүгү ажалчыларны болгаш бугу тараачыларны культурул бол-гаш эртемниг болдуур деп эш Сталин-ның салган сорулгазын боттандырап дээш хол салдыкпай ажалдап турар.

Эге болгаш ортук школарда база техникумнарда өөреникчилерниң саны бо чылдын 38 миллион четкен. Дээди өөрөдилге черлеринде, бот өөрөдилге биле өөренип турарлар кыриштерге бир миллион ийи чүс муң хире студ-ентилер өөренип турар. Улус өөрөдил-гезиниң шак мындыг улуг калбарыны, кынын чаңгыс-даа капиталисттиг чурт билбөөс болгаш билбөөс-даа.

Ленин—Сталинның партиязы совет улустун эрге-ажыныга бараан болуп турар совет эртемниг хөгжүлдезиниң дугайында улуг сагыш салышыктын илередип турар. Совет эртемдөөнү, чоокку үедө бистиң чурттуң даштында эртемниг чедишкениниң четке эртер деп эш Сталинны салган сорулгазын чедишкенини күөсөдип турар. Совет эртемниг чогаадыкчылары социалисттиг үлестүрүнүң болгаш көдээ ажал-агы-ның хөгжүлдезинге дузалап турар.

Социализмден коммунизмге чоорту шилчириниң условиелинге ажалчы чоннары коммунисттиг өзү-биле кижиз-дириниң сорулгазы улуг ужурудузуг болуп турар. Ленин—Сталинның пар-тиязы бистиң улустуну совет патри-отизмниң өзүзүңга, бодунуң социалисттиг Ада-чуртуңга шызыгар болгаш кызы-гаар чок бердире өзүңга, улустарынын найыралынын болгаш интернациона-лизмниң өзүзүңга кижиздип турар.

Совет кижилерниң коммунисттиг кижиздигези коммунизмни тургузары дээш демиселден тытпай турар. Пар-тияның политиказын боттандырады дээш демисежирге белең чорук, Төр-өөң чурттуң чагай чоруунга чүтүкүлүг ажалдаары, хөй нитиниң күрүнеин

эрге-ажынын бир дугаар планга тургу-зары, социалисттиг өнчүнү бүгү тала-биле быжыгалары болза, улустун иш-тинде партияны сайзырадып турары коммунисттиг моральдиң принциптери болуп турар.

Коммунизмниң өзүзүңга ажалчы чон-ну кижиздире—кижилерниң медере-линде ам-даа артып калган эргиниң бугу-ле артычылардыга улуг демиселдиң чүгүла чепсээ болур. Партия болза, идеологтуг хажыдышыкчынар-биле, чал-тылган буржуаз культураның саядыр халдавыры-биле, кижилерниң медере-линде капитализмниң артычылары-биле өптөш чок демиселди чорудуп турар.

Эш Сталинның инициатива-биле үндүргөн идеология айтырылгаларынын талазы-биле ВКП(б) ТК-ның төөгүлүг шийтири болза, партияның бүгү иде-ологтуг ажалдарынын улам ынайгы ко-ралын тургузуу турар эмге хаяжык ор-ганизациялар, комиссиялар, чөвүл хурал дар бистиң кудуку партия, совет, куль-тураны, пропагандалы болгаш агита-цияны бараан болдуруп турар.

Ажалчы чоннарын коммунисттиг өзү-биле кижиздириниң чедишкенинин кол сорулгазы болза, бистиң каадыр-лыгысты марксисч-ленинич өзү-биле белеткөөри болур. Марксизм-ленинизм-ниң теориянын шийгөдип алары нити-лел хөгжүлдезиниң хоойлуларын чы-гелсеп, коммунизмниң долу тилел-гезинге оларның идегелин быжыг-лап турар.

Большевик партияны эгээртинмес күштериниң дөзү чүдөл дие, комму-низмни тургузары дээш бодунуң демис-елинге марксисч-ленинич эртемни удурутла болдуруп турар. Эш Сталин, удурутла болдуруп турар, «чүгө бист-тиң партияны херекти кайнаар ала-нын билер болгаш ону чедишкениниң биле бурунгар чорудуп турар» («Ленинизмниң айтырылгалары», арын 494). Коммунизмниң идеялары, Ленин—Сталинның идеялары совет кижилерни сорук киирип турар болгаш социалисттиг Төрөөң чурттуң чагай чоруунуң күш-ажылың чаа маадырлыг чоруунуң олар-ны кыйгырып турар.

Большевиктер партиязы, эш Сталин совет нитилелдин коммунизмге орун-дугу хөгжүрү хөгжүлдезиниң шимчедип күжү большевикчи шүгүмчүлөдүн болгаш бот-шүгүмчүлөдүн өзүзүңга каадырларны кижиздип турар. Большевикчи шүгүмчүлө болгаш бот-шүгүмчүлө болза, бистиң бурун-гар шимчээшкенин шаптып ужура-раштырып турар бүгү-ле өрткөн эрги чүдөлдөр-биле, капитализмни артычы-лары-биле демиселге партияны хол-лунда күчүлүг чепсек болур. Шүгүм-чүлөдүн болгаш бот-шүгүмчүлөдүн чүдөлдүн болгаш большевик партия алдар-дагыларын илередип, амыдыралда хөгжүп турар бүгү-ле чаа чүдөлдөргө бадыт-калды берип турар.

Эш Сталинның бисти өөрөдип турары: «Бистиң ажалымыста четпестерин бол-гаш алдардакчыларны большевиктерге таярыгы шыкшы ажал болгаш ак-сет-килди демдеглевес, база илеретпес бол-за, бодунуң бурунгар баар оруу-вусту дуглап турарыбыз ол. Ынчаарга бурунгар шимчээшкенин күзөөр бис. Черле ынанчап бурунгар шимчээшкени күзөөр бис, ак-сеткилди болгаш революшю бот шүгүмчүлөдүн боттарының чүгүла сорулгаларының бирөөзи кылдыр тургузар ужурут болур бис. Бо чокка бурун-гар шимчээшкени чок. Бо чокка хөгжүл-де чок» (Чогаалдар, том 10, арын 331).

Шүгүмчүлөдүн болгаш бот-шүгүмчү-лөдүн дузазы-биле партия эртемни, уран-чүдүлү, литератураны бурунгар шимчедип, бистиң бүгү ажалдарымы-стың денчелин бедидип турар.

Ажалчы массаларны коммунисттиг медерелин болгаш идея-политиктиг ден-челин бедидер талазы-биле партияның чагылыш чок ажалы социализмден коммунизмге шилчирини чедишкенин боттандыраарына чүгүла условие болур.

Совет күрүне болза, коммунизм тур-гузары дээш совет улустун демиселин кол чепсек болуп турар.

СССР-ге социализм тургузушкунуң төөгүлүг дуржулгаларын байтыт-пашан, эш Сталин күрүнеңиң марксисч-ленинич теориянын бүгү талазы-биле сайзыраткан болгаш бир эвес капита-лизмни хүрээлешин узуткаштымас бол-за, коммунизм үезинде күрүнеңиң камга-лаарынын чугулазын үндөзүлөш.

Бистиң улустарының аас-кеенин, тайбың болгаш хосталгазынын төлөңки, тайбың, демократия болгаш социализм дээш демиселге кижиздиретиниң чырыктыгы идеге—бистиң төрөөң со-циалист күрүневисти бугу тала-биле быжыгаларын эш Сталин совет кижилерге өөрөдип турар.

Социализмден коммунизмге шил-чириниң үезинде Совет күрүнеңиң ажал-агынын организакчы болгаш куль-тур-кижиздигелиг ажалы онза ужур дузалыг болуп турар.

Социалисттиг тургузуну быжыгалары болгаш сайзырадыры дээш демиселге

ажалчы чоннарын мурнакчы отряды— Ленин—Сталинның партиязы болза, ажалчы чоннарын эң-не массалыг бол-гаш демократтыг организациязы—Совет-терни дамчыштыр совет нитилелди удурутуп турар. Советтер СССР-ниң поли-тиктиг үндөзүн болуп турар. Совет-терни болгаш хөй-нитиниң аязы-бүрү организацияларын дамчыштыр совет улустун миллион-миллион массалары-күрүне эргелдиге, коммунизм тургу-зушкунуң сорулгаларын боттандыра-рын шийтирлээрине шуут киржип турар.

«... Партия кижигүнү эвес ажалчы-нарын болгаш тараачыларны миллион-миллион массаларын хаа-ра түдүп турар, бодунуң күн-бүрү, бил-дирбес, кызымак, шимөөн дааш чок ажалына совет күрүнеңи үнер дөзү, Советтерниң үндөзүн болгаш амыды-коралын тургузуу турар эмге хаяжык ор-ганизациялар, комиссиялар, чөвүл хурал дар бистиң кудуку партия, совет, куль-тура, профессионал, чырыдышынын комсомол, шериг, херезең килдистер болгаш өскө-даа ажал-бүрү организа-цияларыны доландыр имигайып турар»— деп эш Сталин чугаалап турар. (Чогаалдар, том 7, арын 162).

Ажалчы чоннарын депутаттарынын чер-чер Советтеринге сонгудалар ком-мунизм тургузушкунуң сталинчы программаны боттандырады дээш де-мисежин турар совет улустун политик-дияларыны доландыр имигайып турар»— деп эш Сталин чугаалап турар.

Ажалчы чоннарын депутаттарынын чер-чер Советтери болза, партияның болгаш чазактыг политиказынын шуут негиздирекичери болуп турар. Олар ажал-агынын болгаш культураның тургузушкунуң удурутуп, чер-черин бюджектерин доктаадып, оларга чагыр-тан эргелер органианың ажал-чору-дугулазын удурутуп, күрүнеңиң корум-чурумунуң камгалалын хандырып, чурт-туң оран камгалар аргазын күштөлдө-рине дузалап, хоойлуларын сагал-газын болгаш хамаатыларын эргелери-ни камгалалын хандырып турар.

Совет күрүне болгаш ооң чер-черде күрүне эрге-чагырга органыны соци-алисттиг ажал-агынын удурутуп турар. Күрүнеңиң планынын боттандыраарына үндөзүлөш, совет экономика күчүлүг көдүрүшкүнүң бар чыдар. Улус ажал-агынын планнарын хуусаа бе-тинде күөсөдир дээш демиселге комму-низм тургузушкунуң энергиязы, күзөл соруу болгаш чогадыкчы ийи-циативазы илеретинип турар. Сталинчы планнарын боттандырады дээш демисел-ге ажалчы чоннарын өзүлдезиниң илергейлешкени болза, бүгү улустун социалисттиг чарыкынын калбарышкы-ны, күчүлүг станаховчу шимчээшкени-ниң өзүлдези болур.

Ажалчы чоннарын депутаттарынын чер-чер Советтери бистиң тургузуву-с-туң үндөзүн—социалисттиг өнчүнү бы-жыгалар болгаш камгалар хүлээлгели. Социалисттиг өнчүнү быжыгалары бол-гаш хөгжүдери—коммунизм дээш демис-елдин шийтириги условиези болур. Күрүнеңиң өнчүнү бүгү тала-биле кө-вүдөдир, колхозтарны нитиниң ажал-агынын быжыгалары болгаш хөг-жүдери, социалисттиг өнчүнү оорлардан база самчыгаччылардан камгалары— совет хамаатызы бурузунуң ыдыктыг хүлээлгези.

Совет күрүне болгаш ооң Чепсектиг Күштерин улам ынай быжыгалары дээш демисел болза, бистиң Төрөөң чур-тувунуң ажал чок чоруун болгаш коммунизм тургузушкунуңга тайбыңны хандыраарына кол магадыл болур. Коммунисттиг партияга удуруткан, Со-вет күрүне бодунуң туруп келгенини баштагы хүнүңден эгелээш тайбың дээш база улустар аразының ажал чок чоруун быжыгалары дээш идегел-ди демиселдин политиказын чорудуп турар.

Совет Эвилел болза, делегейиң чаа дайының өрттүн кысырын оралда-нып турар англа-американың импери-алисттерине удуруттайбың дээш демисел-чилерни күчүлүг шимчээшкенин авангардызында чоруп турар. Сталин-чы тайбың политика социалисттиг күрү-неңи бодунуң бойдузундан үнүп турар. Ол политика болза, тайбыңны канчаар-да аажок улуг чагай чорук кылдыр көрүп турар совет улустун болгаш бугу чурттарыны ажалчы чоннарын үндө-зин эрге-ажынын илередип турар. Эш Сталин—тайбың политикаың тук ту-дучузу, тайбың, демократия болгаш социализм дээш улустарны демисели-ниң сорук киирикчизи.

Большевик партияны төөгүлүг дур-жулгазы бүгү чурттарың коммунисттиг партияларын чепсегел, капиталисттиг дарлалдан хосталыры дээш демиселге караңгыштын орук—социализмниң орун бүгү делегейиң ажалчы чонна-рына айтып турар.

Тулушкунуңга, канчалган больше-вик партияның удурутлазы-биле бистиң улустуну социализм тургузушкунуң оруктарына бүгү делегейге төөгүлүг тилелгелерин камгалаан. Большевик партияның шыларгай удурутлазы-биле улус Сталинның гениалдыг баш-талгазы-биле совет улус коммунизмниң тилелгезинге бар чыдар.

С. МАИОРОВ

Хүлээлгезин күүсеткен

Танды районунда улгатыр катыш-тырган «Кызыл партизан» колхозтун туугу бригады (удуртукчу эш Бури-ков) колхозтун электри станциянын доо-зар дугайында боттарына алган хүл-

Анык херээннерниң район слёду

ВКП(б) Улуг-Хем райкомунун херээннер ортузуна ажал чорудар килдизи болгаш ВАКСМ райкомунун чокка чаа районун анык херээннериниң слёду эрттирген. Ол слётка — совет херээннер коммунисттик инитилелди идепкейлиг тургузуучу деп иштелди ВКП(б) райкомунун херээннер ортузуна ажал чорудар килдизиниң өргөлекчиси эш Бичен кылган.

Анык колхозчу херээннер болза, колхозтар улуг күш болуп, ажал-ишти чедишиниң күсүдип турар деп чүвени илеткелчи тодаргайлап чугалаан. Бо дугайында Улуг-Хем районун колхозчу херээннериниң чамдык мурнакчыларының чидең көргүзгөргө тодаргай керечи болур: Ленин аттыг колхозта комсомолчу Умалдай 349 күш-хүнүн ажалдап алган, ол ышкаш хову бригаданында комсомолчу Сувак хүбүрдүе нормазын үргүлчү алып күсүдип, 217 күш-хүнүн ажалдап ап турар.

Калинин аттыг колхозта хой ажаакчы херээн Хорлуваа, төрөөн 100 баш хойдан 109 баш хураганны менди алган болгаш 225 күш-хүнүн ажалдап тыпкан. Сталин аттыг колхозта бызаа ажаакчызы Сесең 23 баш төрөөн инектен 23 баш бызаны чидирг чокка өстүргөн, ооң-биле кады 422 күш-хүнүн ажалдап, ол ышкаш хой ажаакчызы Чолдак — шөөр малдын ажаалгазын экижитишкен. 232 баш төрөөн хойлардан 236 баш хураганны камгалап алган болгаш 266 күш-хүнүн ажалдап тыпкан.

Колхозчу тудугларың ажалыңдан херээннер чадып калбайн

турар. Ленин аттыг колхозта коммунист Балашка удугтурган 11 кижи составтыг тудуг өвөнүзү чаа школаңы тудуп тургузарыңа идепкейлиг киришкен. Ылангыя Балаш боду ыш дилерине саат чок кылдыр өөренип алган.

Колхозчу херээннер хей-ниитиниң ажалыңа база идепкейлиг кирди турар. Калинин аттыг колхозта Соскрмаа чоңа ном тардылганын калбартып, 150 ном-дептерлерни тараткан, ол ышкаш Дарый 200 номнарын, Сургакская 600 номнарын, садып таратканнар. Сталин аттыг колхозта комсомолчу Чеченмаа бижик билбес 40 херээннерни бижикке өөредип турар. Калинин аттыг колхозта бижик эки билер херээннер бижик билбес болгаш багай билер кижилерни бижикке өөредип өгөлөөн.

Анык херээннерниң слёдуңун киржикчилери, база Көк-Чыраа суму Советиниң даргазы Дарый, Ми-чурин аттыг колхозта херээннер коммунисттик Дода, Эйлиг-Хем сумуда кижи эмелгезиниң салбырының өргөлекчиси Байыр оонда аскелер херээннер ортузуна чоруткан ажалдарың чедишкениңинерин демдеглевишкен, ол ажалда илереп турар өвөн чамдык четпестерни чайладыр талазы-биле хемчеглерни чорударың, ылаңгыя моон соңгоор колхозчу херээннерниң сорулганын айтып демдегелөөн. РСФСР-ин Дээди Советиниң сонгудааларыңа белеткел чорудар талазы-биле херээннерниң боттук киржилгезин организазаар.

Т. РОЗА.

Сталин аттыг колхозтун тудугжуларының чедишкени

Улуг-Хем районунун Эйлиг-Хем суму-зунун күш-ажалчы чоңу Сталин аттыг колхозка катышкандан бээр үр эвес үр эрткен.

Эрткен чылдын эгезинде безин колхозтун төвүңге каш борбак эрги бажынар турган. Колхозтун сууру ам таныткыма кылдыр сайзыраан. Чуртталга бажыңнары узун кудумчу кылдыр тутунуп турар, оларның хой кезинде колхозчулар чурттап турар. Ам тудуп турар бажыңнарда четчир тудуг материалдары бар, тудушкуну доозулбаан бажыңнары чедир тудар болгаш бригадалык кол күжүн тудуг ыякы белеткелдери-биле тайгаже үндүргөн.

1951 чылдын чаа тудугларыңа херэгдирлер 250 кубометр ыяшты кезип белеткел. 1900 манзыны дилген. Тайгада кезип белеткел тудуг материалдарын колхоз сууруңче сөөртүп өгөлөөн.

Улугтыр катышкан Сталин аттыг колхозтун тудугжуларыңдан кожазында колхозтарның тудугжулары үлгерер ап, өөренип болур. Колхозта бүгү-ле тудуглар эки шынарлыг, чаа бажыңнар, колдууда кршшалыг, кладоваларыг, верандаларыг, сонгалары ийи каът. будуктуг болуп турар.

Колхозчуларың чурттап турар бажыңнары арыг-шевер, чылыг, чырың, сонгаларында арыг пестен кылган көжегелер көстүп турар. Эрги, соок, кирди өглер дугайын колхозчулар сагынмай турар.

Тудуг бригаданы эрткен чылын чуртталганың беш бажыңнарын тудугтуң төлөвилелин өзүгаар тудуп дооскан, оон арткаңнарынның тудугларыңа доозарыңа чоокшулап турар.

Бодунуң ооналганың 175 хуу күсүдип турар К. Таржаа, бодурер ажалдык нормаларың 120—130 хуу күсүдип турар Д. Алдай олар ажалдык кончук эки шынары-биле чуртталга бажыңнарынның тудушкунуңа шыларгаан. Колхозтун баштаар чери К. Таржаа, Д. Алдай оларны облукүсөминуң болгаш ВКП(б) обкомунуң хүндүг бижин-биле шаңнаарыңа кирген.

1951 чылда тудуг талазы-биле планын хуусаазында эки шынарлыг доозар деп улуг болгаш хүндүг сорулганы тудугжулар боттарыңа салган. Ол ыш, каш колхозчулар бодунуң тууйбу заводун тургузар деп шийтирилээн.

Н. БРАГИН.

Колхозчу амьдыралдың сактып четпес ачы-дузасы

Кызылдың көдөө районунун «Бай-Булуц» колхозунун чазаныкчызы эш П. Долгар чазаныла ажалыңа өвөн хей чылдарың дургузунда ажалдап келген болгаш чаа мергежилдиг болуп турар. Амгы үдөө эш П. Долгар колхозтун тудуг бригаданың бригадирин.

1950 чылдын дургузунда бызаңчы П. Долгар «Бай-Булуц» колхозтун суурунда 9 чуртталга бажыңнарын, колхозтун конторазын, тараа складын болгаш мыйсытыг кыска мадыр төрүүр оран-саванын гуткан. Оон аңгыда ам 5 бажыңны тудуун ыяктып турар. Чаа тудуг кыларыңа колхоз 300 кубометр ыяшты белеткел. Ыш белеткелерине болгаш сөөртүрүңге 10 ажалды болгаш 8 төвени тускайлап тургускан. Колхозчулар делем, чырык болгаш шеверин чуртталга бажыңнарын тудуп ап турарлар.

Эрткен чылдын декабрьның эгезинде «Бай-Булуц» колхозка 6 өбүлө кирген, оон-биле чергелештир колхозтун кезигүүнүң 3 кырганнар база кирген. Оларның чугалап турары болза, —Бистер кырган-даа болзувуса, колхозтун кезигүүнү болжусаар, ажаа кирер күзөлдиг бис. Боттарымыстың шыңчы күш-ажалымыс биле коллективтиг ажал-агылгымысты быжыглаар бис. Хей чылдарың дургузунда иштэп сарыг кидис өгөлгө чедимче чок, карангы-дүмбей чурттап чоран бис. Кудурулуг чаагай амьдыралды тургузар, арыг-сиаиг чуртталга бажыңнарын тудуп алып дугайында бодап чоран күзөливи ам боттанган. Ол бодап-күзөливи чүгле колхозчу амьдыралдың үезинде чедип ап тур бис—дөөн.

М. ЛУТКОВ.

Часкы тарылга белеткели

Улуг-Хем районунун Эйлиг-Хемде улугтыр катышкан колхозта часкы тарылганың чепсек-херекселдериниң белеткели багай эвес чоруп турар. Сталин аттыг колхозта чепсек херекселдериниң белеткелин кылыр-биле үш кижилер бригаданы тургускан Олар бо хүнге чедир белеткели чоруп 22 анданыңардан 13 тү, 18 миллирден 8 ти, 68 комуттан 48-ти, 80 построикалардан 80-ни бүрүн белеткели ап бо талазы-биле дарганаар: коммунист Таржаа, Кончук, Чолдак-оол олар үргүлчү хун-нормазын 120—160 хуу чедир күсүдип, мурнакчылар болуп

турар. Колхозтун үрезинерияден 18 тонна кызыл-тасты, 6 тонна чиягетарааны, 5 тонна суланы арылгаш белеткелеш, чүгле чажарыңа белен кылдыр үзүп урган.

Ылангыя, колхозчулар 1951 чылдын февральның 18-ке чедир чепсек-херексел белеткелин болгаш тараа кажазаларыңды ыяшын база тараа шөлүңгө төгөр өдөк, хүлдү болгаш хар моондактаар ажалды кылып алыр-биле хүлөөгө алгаш, боттандырып өгөлөөннер.

М. БУГАЛДАЙ.

Редакцияга чагалап

Башкыларың ынчаар көрүп болбас

Башкылар дээрге келер үениң анык саягачыларың коммунисттик херээнге бодун бердиңген кадырлар кылдыр кижизип турар удузтун башкылары болур. Ындыг болганда, оларның материалдыг амьдыралы: орай-бажыңчы. чөм продуктуң, оттулар олуң, тыртыкыңны белеткел бергеш, оларды өөредилге-кижилдиг телиг ажалдарың шыңгыгың биле көгөрчүзү чугула. Ол чорутуу Көк-Тей суму-тору «Совет Тыва» колхозтун баштаар чери болгаш Кызыл райпозу боттандыр байн келген. Колхоз магазини идин-хеп барааннары-биле башкыларың көңүс хандырбайн келген.

Висок дедир Бунгаажыкка бергеш, башкыларың үндүр ойландышкан. База декабрь айның 10 хүнүнде бир башкыны үндүр ойлаткыш, оон оруңга аът ажаакчызы Мамбаакты олурткан. Ынчангаш соок, чугай чок бажыңчы башкыларың кыжүрген. Ам 2 башкы бажыңчыда 5 башкы чурттып турар. Башкылар, школага оттулар Отту хандыктын шылавың турар. Моон ажурунда ук школың башкылары аш-чөм, орай-бажың талазы-биле бергелеп турар.

Колхоз баштаар чериниң талазында башкыларың орай-бажыңчы-биле хандырбайн турар. Өөредилге чылының агаанды беш башкыга үш бажың берген. Үш бажыңнарың бирезин колхозтун бажыңчы эвес, ханын бодунуң чөм ажалдакчызы Кунгаажыктың бажыңчы болгон. Казан чайын белеткеде ол бажыңчы белеткеди алыр-

Ынчангаш Кызыл райпозу «Совет Тыва» колхозтун школасың башкыларыңга, суму эмчизине чөм продуктуңу хандырары чугула.

Колхоз баштаар чериниң талазында башкыларың орай-бажыңчы-биле хандырбайн турар дугайында дарый хемчег апарса, башкылар шаңгык шыңгык эвес чамарылазың үзүткөз чогур.

М. КӨРГЕН-ООЛ.

«Совет Тыва» колхозтун школ башкысы.

Ниити чуртталга бажыңының байдалын экижидер

Кызыл хоорайның Ленин кудумчу-зунда 16 дугаар ниити чуртталга бажыңчы бар, ол бажыңда сан талазы-биле элэн хей кижи чурттап турар. Ниити чуртталга бажыңын арыг-шевер тургузарыңа чарыгдар дөш чурттакчы борузундан ай санында 2 рубль 50 копейкты ап келген. Ындыг болза-даа, ол бажыңың ниити байдалын экижидериниң хемчеглери барын-ла чорутумайн турар.

Коридорлары караңгы. Чурттакчылар ниити чурум өзүгаар бажыңың коллезиниң доктаамал төлөп, оон-биле кады арыг-шевер байдалды тургузарың, га чарыгдар немелде төлевириңи база берип турар.

Экижидериниң настыңы болгаш чадалары элей берген, ол бажыңың поддестериниң экижидери үргүлчү ажың турар. Коридорларының иштинде чырыткы кийримнөөн, чамдык өг-бүлели чурттакчылары оттулар чүүл, херекселдер шыжаар амбаарлар-биле четке хандырбаан.

Бо ниити чуртталга бажыңың коридорларыңа чырыткы кийртинри, амбаарлары четке кылырын, экижидерин белеткен болгаш ону арыг-шевер тургузарын чедип алыры ам келген. Покчуңду төгөр туснай черлерни алгыдып тургузар болгаш оон арыг-шеверини шыңгыс сагывайн турар. Бо талазы-биле хоорайның коммунал ажал-агың чери дарый хемчеглериңиң ап чорудары негетинип турар.

Б. БАДАРЧЫ.

Биче-чаштарны камгалап доруктурар херек

Бистиң совет чуртта биче чаштарны өстүрүп доруктурары, оларны куьлтурлуг ажал-чаңга кижизидери өңне чугула сорулгаларың бирезин болуп турар. Ындыг турбула, чамдык кижилер ол чугула сорулганы дашкаар туруп, ону хажыдып турар чүүлдер бар. Чаа-Хөл районунун Хереме сумузунда чурттап турар Т. Чаплаа, оон кадайны Мохова олар чаш уругларын багай ажаап, хайгаарп турар. Т. Чаплааның баштайгы кадайының төрөөн ийи уруглары түрөдги байдалда да турарлар.

Ала-иези оларга үргүлчү бакчаңап, оларны өттеп-сокулап турар. Школа назалыг уругну школага өөртөлөөн, кыштың согуунда ол уруглар ийи-хеп чок болганы-биле соокка алып, аарып турар. Уругларның адазы Чаплаа, иези Мохова олар биче чаштарыңа ийи-хеп чаш бээриниң улуу, харын олар ашазы-биле арага садып ижип турар. Ол чаштарыңиң өзү-биле көзгөргөш, оларның ажаалга-хайгаарлың доп-дораан экижидер херек.

А. Чамбал.

Инек бүрүзүңден 1100 литр сүт саалдазы

Кызылдың көдөө районунун Эербек сумузуңда «ТАРН 12 дугаар улуг хурал» артеальниң саанчызы эш Капустина бодунуң колхозуңга 1942 чылдан өгөлөөш ажалдап кирген. 1947 чылдан өгөлөөш амгы үдөө чедир мыйсытыг бода малдын фермазында улуг саанчы болуп ажалдап турар.

Эш Капустина бодунуң ажалыңа мурнакчы мичуринчы биология өртемни удуртулга болдуруп турар. Оон азырап, саап турар инектери тускай уксаа чок чурттуң бөдүүн индетери болур. Оларның ажаалгазыңа болгаш саар аргазыңга онза ийчөөнгейни салганы-биле багай эвес көргүзүлгериңиң эш Капустина чедип алган. Инектерни шыктыг ногаан чөмөр-биле немей чөмгерип, малчынарның мурнакчы дуржулагың бодунуң практиктиг ажалыңа үргүлчү ажалдап келгени инек бүрүзүңден хей сүтү саап алып арганы анаа берген.

Эш Капустина бодунуң саап турар 12 баш инектеринден 13200 литр сүтү саап алган. Ол болза бир инек бүрүзүңден-не 1100 литр сүт саалдазын чедип ап, планын күсөткен. Оон саап турар маша деп шоалагы инөө хүнде 10-11 литр

сүтү берип турар. Он бир айлар дургузуңда эш Капустина 353 күш-хүнүн ажалдап алган. 1950 чылда чүгө аванса-биле 620 килограмм кызыл-та, 2 килограмм саржаг, 5 килограмм эът, 40 килограмм чияге-тарааны болгаш 4 килограмм дүктү алган. Эш Капустина кады ажалдап турар саанчылары эштер Чергашина, Илкина оларга дузалажып, инектерни канчаар чөмгөрүңиң, канчаар саар аргазың болгаш бызааларны 20 хонукка чедир канчаар доруктурарын өөрдип турар. Инектерни культурулуг, чылыг, кургак тургузуу, оларның кышкы, чыйгы ажаалгазы дөш үргүлчү сагыш сеткилин илередип турарлар.

Саанчылар инектерни саарда баштай эмилериниң толузуун чууп, кургадыр чоткаш, саар мурнуңа сагган соонда инектерниң өмнин мачаштап адиктирер. Инекти өмине сүтү шуптузуң сарыңче чок кичөөнгейни салыр, чүгө дөвөгө инектиң сөөлгү сүдүңдө хей саржаг бар болур. Бүгү саап турар инектерниң бызааларың 20 хонук иштинде доруктур азырааш, бызаа ажаакчыларыңа хүлөөдип берип турарлар.

КОНСУЛЬТАЦИЯ

Марксизм-ленинизм базис болгаш надстройка дугайында

(Уланчызы. Эгези № 195, 197, 206, 209 «Шында»)

Г. ГЛЕЗЕРМАН.

☆☆☆

Хажыдыкчы бөдүүнчүдүк өзүга удур ол ышкаш И. В. Сталинның базистик болгаш надстройканың чорудулганының сферазыңа хамаарыштыр онза чугула байдалдары база улганган. Амдык надстройкаже кириштир көрүп турар чорукка удур И. В. Сталин болза, надстройканың чорудулганының сферазы кызаа болгаш кызыгааран-чак болуп турда «кижиниң ажал-чорудулганының талазы-биле бүгү чүвени хаара тудуп турар амдык чорудулганының сферазы надстройканың чорудулганының сферазында оранчок делем болгаш бүгү талазыг деп демдегелөөн. «Оон туржук, ол мырнай барык кызыгаар чок» («Марксизм болгаш ды эртемниң айтырыллары», арын 11). Дыл болза, ниитилеге бараан болуп, кижилериниң аразында харылзааның болгаш сагыш-боданың солчурунуң чөмсө болуп, кижилерге бот-боттарын бичип алырның аргазын берип, будурулгениң-даа, эконом харылзааларың-даа, политикаңың-даа, культураның-даа, ниитилел амьдыралың-даа болгаш амьдырал чуртталганың-даа талазы-биле, черле кижиниң ажал-чорудулганының бүгү сфераларыңа кады ажалдажылганы таарыштыр тургузуп турар» (Иза азында, арын 36).

И. В. Сталинның ол байдалдарыңдан алгаш көөргө, ниитилел болушкуннары базиске болгаш надстройкка хуваалданы шупту хаара тудуп турар эвес, харын чижээлөөргө мындыг ниитилел болушкуннары базистик-даа чүүлүңе, надстройканың-даа чүүлүңе «аралалдык» болуш-

куннарының чүүлүңе-даа (базис биле надстройканың аразында кири санап болбас дыл-даа болуп болур, чүгө дээрге «аралалдык» ыңдыг болушкуннары черле турбайн турар деп чүве илдендир.

Ниитилел болушкуннарың базиске болгаш надстройкка чарары кижиниң ажал-чорудулганының бүгү саалдар хамаарылганың оон-биле дооступ база бүрүн шийдинип турары ол эвес. Базистик болгаш надстройканың дугайында чугаа чоруп турганың үезинде базистик хаара тудуп турарымыс экономонуг харылзаа байдалдарың база, надстройканың хаара тудуптурары политикаң, өргениң, масоологияның талазы-биле харылзаа байдалдарың дугайында чугаа үнүп келер. Эске сөс-биле чугалаарга, базис болгаш надстройканың бот-боттарының аразында харылзаа байдалы алырга ук ниитилел тургузуунун төгүлүг онза байдалдарың характерлиг бүгү чүүлдерин хаара тудуп турар. И. В. Сталинның берген чүүлдеринде надстройканың тодаргайлашкының удурутуга болдуруп алгаш, ниитилелди туруп келгениң үезиниң дургузунда чоруп, күштүг болуп келген ниитилел болушкуннарыңга элэн хей үе чадаларың продуктузу болуп келген, эрги базисти чок кылып узуктазы-биле узуктынмас, эрги болгаш чаа базиске, эрги болгаш чаа аңгыларга бараан болур чүүлдерин хамаарыштырып болбас.

Совет ниитилеледе базистик болгаш надстройканың бот-боттарының

аразында харылзаа байдалы Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинның ажалканы төөгү материализминиң ниити хойдуларыңа чагыртыр. Оон-биле кады ол харылзаа байдал совет ниитилелди хөгжүлдесиниң онза хойдуларын илередип турар бодунуң спецификалы онза байдалдарыг болур. Ол онза байдалдарың бүгү талазыг анализиниң болгаш совет социализминиң ниитилелди теориязың тургузарың талазы-биле ачы-хавыга Ленинниң болгаш Сталинны болуп турар.

Совет тургузугуң байдалдарында надстройканың идепкейлиг ролу онза күш-биле илергелетинип, он дедир саалдары, оон төрүткени өкөмонуг базиске онза ужурудуаны чедип ап турар. Ол болза, социализминиң экономонуг базисиниң бодунуң экономонуг будажы-биле, оон хевирлетингезиниң болгаш хөгжүлдесиниң онзагай байдалдары-биле, база ол ышкаш оон надстройказының онзагай чүүлдери-биле болдуруп турар.

Социализминде эске онзагай бай-

далы чүл дээрге, чаа, социалисттик будурулге харылзааларың мурнуңдагы ниитилел формацияларыңа будурулге харылзааларың тургустунуп турганы ышкаш чаяагар, кижилерниң тура-соруундан болгаш медресинден дашкаар эвес, харын медресиди-биле пролетариат диктатурезының деткимчези-биле тургустунуп турары болур.

Социализмге материалдыг үндесин суурну белеткеп турар капитализмин будурумчели күштерини хөгжүлдеси чыягар эртин турар болза, пролетариаттың политикалы өргө-чажырганы чаалап алганың соонда капитализмин ол-ла материалдыг баазаның тургустунган чаа будурулге харылзааларың тургузушкуну болгаш ол будурулге харылзааларың бодунуң хөгжүлдеси медресиди-биле боттандырынар. Ажал-агының социализмин системазы революстук массаларың идепкейлиг, медресидиг ажал чорудулганың дашкаар, чаяагар, бот агым-биле тытып-даа, сайзырап-даа шывавас.

Социалисттик экономиканың хөгжүлдесинге эң чугула организаакчы болгаш улакчы күштер болуп партияңың болгаш күрүнеңиң онза ролу, совет ниитилеледе политикалы болгаш идеологтуг надстройканың онза ролу оортан үнүп турар. Моон мурнуңда туруп турган күрүне-лериниң иштинде чажызы-даа чаа экономонуг базистик медресидиг тургузушкунуң чөмсө болуп турбаан болгаш туруп-даа шывавас турган. Чижээлөөргө, абсолютизмин дүжүргениң түңнелинде төрүткени буржуазтыг күрүне хөгжүп сайзыраан капиталисттик будурулге харылзааларың үндесинге тырвалган. Буржуазтыг күрүне болза, капиталисттик тургузугуң туюлгана чедир ниитилелдеринге чүгө немек болуп келген болгаш оон чыягар болуп турар оон ыңайгы хөгжүлдесинге орук арылгаш берип келген. Буржуазтыг күрүне болза, экономи-

каның хөгжүлдесин улап-баштап шывавас, ол дээрге, улуг капиталисттерниң байырыңга, оонак будурулгениң, ажылыч чоннарың коозурап ядараарыңа немек болуп турар.

Пролетар революцияның түңнелинде төрүткени социалисттик күрүне мырнай өскө ролду ойноп турар. Бир эвес буржуаз революцияның соругазы күрүне өргө-чажыргазы өжелеп ап, политикалы надстройканы ында бар болуп турар капиталисттик экономикка дүшүр чорудары-биле кызыгаарлатынып турар болза, пролетар революцияны кандыгы дээрге, пролетариаттың күрүне өргө-чажыргазы тургузар болгаш ону чаа, социалисттик экономиканы тудуп тургузарыңа быра кылдыр ажыглаар деп боду сорулгалыг болур.

Пролетариаттың күрүнеси болза, социализмин экономонуг базисини мурнуңда тытыр. Ынчалза-даа, ол дээрге чырык өртемчеге экономонуг үндесин суураар чокка көстүп келер дөөн ол эвес-ле болгай. Пролетариаттың диктатуразы дээрге, пролетар революцияның чөмсөдиг, пролетар революцияның чөмсөдиг, Эш Сталинның өөредип турары өзүгаар алырга, революция болза, будурумчелиг күштериниң характерлиг капиталисттик будурулге харылзааларыңыңа дүшпөс, бодунуң «экономонуг үндесиниң» болур («Ленинниң үндесиниң» көр, арын 553). Будурулгениң хей ниити характерли-биле шивгөвөдип алылганың хуу хевириниң аразында ол чөрүлдөөр-биле социализмге хөгжүлдесин өргөжөк чугулазы болдуруп турар. Пролетар күрүнеси болза, революцияның ниитилелдиниң соонда дораан-на экономонуг хөгжүлдесин кол бырааларын бодунуң холугуң а алыр: улус ажал-агының чижээлөөргө, улуг үлөтүр, демир оруктар, банкылар болгаш оон-даа эске ол чергелиг командазыр бедиктерин а алыр. Ол экономонуг үндесингерге даянып алгаш, күрүне болза, чурт-

туң бүгү экономикаыңың социалисттик чартылганы боттандырып, ажал-агының социализмге системазының ниитилегезин чедип алыр.

Экономиканың хөгжүлдесинге күрүнеңиң деткимчезиниң болдуруп болур аргалары алызында барып ук экономиканың бодунуң байдалы-биле тодаргайлаттынар. Амдызында социалисттик сектор ССРЭ-ниң улус ажал-агының секторларыңың чүгө бирезин болуп, көдөө ажал-агыга амдызында үрмөк барааныг будурулге колдап турганының үезинде экономиканың хөгжүлдесинге планналыга, күрүнеңиң деткимчези чамдык хөмчөөндө кызыгаарлаттынар турган. Социалисттик ажал-агының сайзырап болгаш хөгжүп турганының хире-шаа-биле совет күрүне болза, ниитилелди ажал-агы культурга болгаш политикалы хөгжүлдесиниң бүгү быктарын улам-на улуг хөмчөөлдү-биле шингээдип ап келген. Ам совет күрүне болза, будурулгениң эң чугула чөмсөк херекселениң өөзи, социалисттик ажал-агының организаакчызы болуп болгаш бодунуң холун

Президент Вильгельм Пиктин чеден беш хар харлаанының дугайында Германияның демократтыг республиказының чазааның кыйгыры

БЕРЛИН. АДН агентелинің дыңнады турары болза:

Президент Вильгельм Пиктин чеден беш хар харлааның дугайында Германияның демократтыг республиказының чазаа мооң адаанда чагааны чарлаан.

«Германияның эр болгаш херөзөкөрлөрү! Немец аныктар! Германияның демократтыг республиказының хамааттары!»

Январьның 3-те Германияның демократтыг республиказының президентизин Вильгельм Пик 75 хар харлаар. Бо хүн тайбыңга ынак бүгү немецтер, немец демократтар болгаш патриоттар ал-боду-биле болгаш амыдырал оруу-биле тайбың, чагыс эл демократия болгаш националдык хамаарышпас чоруу дээш бистиң улустуң демиселин херелдендир көргүзүп турар кийге ынакшылдыг болгаш хүдүктелдиг байыры чедирип турар.

Вильгельм Пик немец улутпурчин аңгыдан үнгөн. Германияның демократтыг республиказына оң баштыгында улутпурчин аңгыны огу Вильгельм Пиктин 55 чылдың дургузунда Маркс болгаш Энгельс, Ленин болгаш Сталинның шыны өөреничиси болуп профессорлери болгаш улутпурчинерин политика шимчээшкиниң херөзөкөрлөрүн хаяк болгаш сыйлаш чок демисели оң улутпурчин аңгыны болгаш бүгү немец улустуң эрге-ажык дээш үр-түнелдиг ажал-чорудулазын хандырганы-биле алдар болур. Бо хүн миллион-миллион эр болгаш херөзөкөрлер антифашист-демократтыг партияларын бөлү-биле база демократтыг Германияның национал фронтунуң херөзөкөрлөрүн ош долгандар улут бүзүрелдиге катышпаан. Германияның демократтыг республиказына оң президентизин гитлерки фашизмнің караң-

гы дүмбей үезинде удурлар чоруктуң демиселиниң антифашист шимчээшкиниң херөзөкөрлөрү амырды, мога-шылгак чок демиселин турганы-биле алдар болур.

Германияның демократтыг республиказына оң президентизин бистиң ад-чуртувустуң чөөн чүгүңе антифашист-демократтыг эзу-чурунуң сууруч салыр арганы берген немец улутпурчин аңгыны чагыс эви тургузарының херөзөгө шылагаргай болгаш удуртур рольду ойнааны-биле алдар болур. Бүгү партияларын болгаш организациаларын чедиккиниң кады ажылдажылгасы оң мерген угаанының, оң амыдыралының улут дуржулазының болгаш оң ак-сеткилдиг дамчыгыч чоруунуң ачы-хавыязы-биле аргалыг болган.

Улустуң ханы бүзүрели-биле хандырылган улустуң түр палатасы 1949 чылдың октябрь 11-де Вильгельм Пиктин Германияның демократтыг республиказының президентизинге бир үн-биле сондаан. Бистиң президентизинге каадада улустуң болгаш немец нацияның эрге ажык амырдыш чок болгаш чедиккиниң камгалап турар. Кайда-даа улутпурчинер болгаш тараачынар, эртемденер болгаш техниктер, уезданнар болгаш чоңун ортаак кеззеңин төлөөлери болгаш ылаңгыя бистиң аныктарымыс Вильгельм Пикке боттарының хүдүктелген болгаш ынакшылын илередиш турарлар. Бодунун президентизинге улустуң ханы хүдүктелди болгаш ынакшылы беш чылдың планының бүгү сорулгаларын күдөөн көстүрүп жүрдүрүшүнгө база-ла идегээр. Вильгельм Пикке шак ыңдыг ынакшылы болгаш хүдүктелди өскө чурттарда, ылаңгыя Совет Эвилелинде болгаш улус демократизиниң чуртта-рында миллион-миллион депшильгил

кижилер илередиш турар. Олар Вильгельм Пикти чаа демократтыг болгаш тайбыңга ынак Германияның төлөөни кылдыр көрүп турар.

Тийелгели Совет Армия Германияны фашизмден хостаан үезинде эгелеш Вильгельм Пик бодунуң бүгү күжү улустарың аразында найралды ылаңгыя анык Германияның төлөөни кылдыр көрүп турар.

Тийелгели Совет Армия Германияны фашизмден хостаан үезинде эгелеш Вильгельм Пик бодунуң бүгү күжү улустарың аразында найралды ылаңгыя анык Германияның төлөөни кылдыр көрүп турар.

Германияның демократтыг республиказының чазаа:

Премьер-министр ОТТО ГРОТЕВОЛЬ, Премьер-министрияң оракачылары ВАЛТЕР УЛЬРИХТ, НУШКЕ, ГЕНРИХ РАУ, д-р ДОХ, д-р БОЛЫК, Министрлер ДЕРТИНГЕР, ШТЕЙНГОФ, ШАН СЕР, ЭЙДЬБМАН, ШИЛЕР, д-р ФЕЛЬДМАН, ШАЛЬК, ХАНДДЕ, д-р ХАМАН, ХВАДЕХ, ШТЕЙДМ, проф. РЕЙНГРУБЕР, РУММЕРСТЕР, ВАНДЕЛЬ, ФЕКНЕР.

1950 чылда кыдат улустуң чедишкннери

ПЕКИН. «Патриотизмнің тугунуң ада-биле бистиң улуг Төрөң чуртуву-стун күчү-шымдалы быйгылаалар» деп 1950 чылдың түнелдеринин болгаш анык Кыдат улус республиканың хөгжүлүдизинин моон сондагы перспективаларының дугайын бизнес редакция чүдүн «Женьминьжибао» солун январь 1-де парлап үндүргөн.

1950 чылда кыдат улус улут чедишкннерин чедип алган деп солун бижип турар. Американың «дузаламчы» чокка кыдат чүңү-даа чедип ал шыдаас деп империалисттерниң тулу-чурушкуннарына удур, Улустуң Топ чазаа бүгү чуртка сан-хөөнү болгаш экономиканы дүрген катыштырган, национал бюджетти балансаан, материал-биле хандырган, ыңчанаштын хөй чылдың дайының болгаш реакциялыг башталганын, саазын ашкарларын дыка хөйү үндүрүп, бараан өртөз улагатырып турган уруктарын узутка чок кылган.

Улустуң Топ чазаа мурнунда көстүп көрбөзөн темпирлер-биле орук харылааны, сугарылга тудушкуннарын катеп тургузарының нарын айтырларын, агаар бодустуң онза айымына таварышканын дузаламчы көргүзгөн, садыгны сайзырадырып, улутпурчу, садыгны эде тургузарын, улуска таварып турган аар-берге үндүргүлери мурнунда көстүп көрбөзөн хемчээлди, биле кызыраын шиптирлөөн. 1950 чылда улутпурчу болгаш көдээ ажыла-агый бодурулгези дүргени-биле катеп тургустунган.

Демир, кан, хөөң-саазын барааннар бодуруп үндүрери 1936 чылдың, Япония улуд дайының соолгу чылдың деңгелин шагдала ашкан. Тараа болгаш хөөң бодуруп үндүрери дайын мурну-нун деңгелине база-ла чоокшулаан. Экономиканың күрүнө сектору базым бүрүзүнде-ле бодунуң мурнакчы ролон быйгылап турган болгаш бодурулгези деңгелин эдес-дараалап кызырып турган. Бодурулгези база ол ышкаш ишти-ки болгаш даштык садыгы катеп тургусканы, бараан өртөктерин таарыштырганы, ажылыч чоннарны чуртталга байданын экижиткени, чер реформанын чорутканы, көдээ ажыл-агый үндүргүлери чингедириниң кампаниясы, агаар бодустуң онза айымына таварышканына болгаш ажыл чоннарга дузаламчылар болза, Кыдаттың ажылыч чонна-рының амыдыралын элээн экижиткен.

Бо болза, капиталисттик каядыг бир күрүнениң «дузаламчыны» түңгөли эвес, харын ыңдыг «дузаламчыдан» ойталаанының түңгөли болур. Бо болза, Кыдаттың коммунисттик улут партия-нының удуртулганын ада-биле улут кыдат улустуң чүткүлдүг күженишкн-неринин болгаш социалисттик улут күрү-не-ССРЭ-нің ак-сеткилдиг дузалам-чыны түңгөли болур.

Кыдат улус национал камгалаын быйгылаарын болгаш империализмге удур демиселди калбартырын бодунуң чугула сорулгалары деп санаар ужурулг деп солун уламчыл турар. Кыдат улус бо сорулгалы экономнун тудушкуну-нун сорулгалы-биле харылаштырар ужурулг...

Империалисттер кыдат улуска удур боттарының агрессиянын ам-даа сокса-пааннар, кыдат улус 1951 чылга ботта-рының чырыктыгы келир үезинге бы-гы идегелинде-биле кирип турар.

1951 чылда кыдат улустуң бир ду-гаар эөлчегиниң сорулгалы болза, револю-циянын улуг херөзөгө империалисттер болгаш оларның чалчалары согушкуну берип шыдаасын, бистиң улуг сорулга-высты күдөөдүргө шалтык болбазын дээш, шеригин, политиканы, экономнун болгаш культураның талазы-биле бодунуң төрөң чуртун быйгылаарының херөзөгө бүгү күштерин бээри болуп турар.

...Кыдат улуска патриотизм дээр-ге империалисттик агрессияга болгаш фео-дал дарлалга удур демисел, Кыдаттың улус демократтыг революциянын тил-легезиниң үрелери хандыры, чаа демократияны деткири, хожудап калган чорун-биле демиселче бурунгар депшиль-гил камгалаары, ажылыч чоннарга дузалаары, Кыдаттың ажылыч чоннарын ССРЭ-нин, улус демократизиниң чурт-тарының болгаш бүгү делегениң ажылыч чоннары-биле сырый катыштырганы, социалисттик келир үеңе чүткүрүп бо-лур.

Бистиң херээвис чөптүг керек болгаш бүгү ижи төрелгениң эрге-ажыкты-рына таарып турар деп «Женьминь-жибао» солун түңгөлине бижип турар. Бир эвес империализм Кыдатка болгаш чөөн чүккө удур боттарының агрессия-нын соксапас болза, ол бодунуң өлү-рүн чүгө дүргедери болур. Бистиң улут ада-чуртуусу каяк-даа хаяк чок бурунгар баар.

(СЭТА).

Улустуң армиязынга Кореяның тараачыннары аш-чем фондузун тургузуп турары

СОҢГУ КОРЕЯ. Кореяның чаа хоста-лган районнарының тараачыннары Кореяның Улустуң армиязынга аш-чемниң фондузун тургузар талазы-биле шимчээшкине идепкейлиг кирип ту-рарлар. Сакчу, Ренчен, Бакхонь бол-гаш өске-даа уездилерде, Соңгу Пхеньян мокуда, а ол ышкаш Аньчжу, Токхонь болгаш өске-даа уездилерде, Муриу Пхеньян мокуда тараачынар камгалап фондузунга аш-чемни бодуруп чырын чедишкннин чорудуп турар. Ренчен уездиниң тараачыннары чүс-чүс шоодай-лар ристи өртөк эгилде чокка камгалап фондузунга экип бергенер. Соңгу Хамген болгаш Муриу Хамген мокуда-рының хөй-хөй уездилери америк шериг-лерниң эжелдиге ол районнар тур-рар үеде тараачыннар тараа бастыра-рыдан ойталап турганнар. Ам олар дун, хун чок тараа бастырылганын чору-дуп турар болгаш аргышылдыг тараа-зын камгалап фондузунга даштыкы-биле дужаап турарлар.

(СЭТА).

Японияда бурунгар депшильгил корейлерге удур Японияның реакциязының лисынманчылары-биле сүлчээзи

ШАНХАЙ. Япон парлалганың медгел-еп турары-биле алырга, Японияның министрлер кабинедиң чингине сек-ретари Ондакинниң тускай бадыткап турары болза, Японияда чурттап турар дыка хөй корейлерни Муриу Кореяга албадалыг байдал-биле чорударын япон чааак бодат турар.

«Иомиури» солунуң айтып турары болза, Макартурун штабы-биле болгаш Ли Сын Маннның чалча корум-чурму-нун төлөөкчилери-биле сүмелешкени-ниң сөөлүнде Японияның чазаа дыка хөй корейлерни албадалыг шөлүп чору-дар дугайында шиптир үндүргөн.

«Асахи» солунуң медээси-биле алы-рга, ноябрь эгезинде Ли Сын Ман Макартурун штабын дамчыттыр Японияда чурттап турар корейлерден «үр-гедки элементтер» деп адеп турарларын Муриу Кореяга чорудар дугайында айтырганы көөрүн Японияның чазаа-нын дилези. Япон реакция болгаш оң америк ээлері Японияда чурттап турар бүгү корей хамаатылары «үрөкчел элементтер» деп санап турары билдин-гир.

«Дзидзи симпо» солунуң айтып тур-рары болза, бар медээлер-биле алырга, Японияда чурттап турар 60 муң хире корейлерни Муриу Кореяга чорударын айткан.

Премьер-министр Иосиданың медгел-еп турары болза, Япониядан корейлер-ни бодунар-ла дүрген арга-биле алба-дап чоруткан турар ужурулг деп медгел-ези.

«Дзидзи-Цусин» агентелиниң медгел-ези-биле алырга, кол юридик өргөдөлүнүн начальни Охасиниң медгел-ези болза, корейлерни албадал шөлүрүңгө Макартурун штабы чөп-шөөрлди алган болгаш 1951 чылдың январь эгезинде япон чааак, Япония-дан корейлерни шөлүр дугайында дү-рум өзүгар чогуур хемчеглерни алган турар.

«Кюда Цусин» агентелиниң медгел-еп-биле алырга, Японияның компар-тиязының төлөөлери—япон парламенти-ниң депутаттары Хаяси Иmano болгаш Иохехара Япониядан дыка хөй корей-лерни шөлүп чорудар чорукка удур, база ол ышкаш Японияның компартия-зын дүрүм чок деп чарлаарын төлө-лип турарына удур япон эрге-чагыргага удурланганын медгел-ези.

«Кюда Цусин» агентелиниң медгел-еп турары болза, Японияның Нагоя хоорайда корей хамаатыларының эвиле-нин баякчы хунаап алганына удур-ланган 50 ажыг корейлерни оң ишти-де 10 школачыларны полиция бакы-наан.

(СЭТА).

Вьетнамда дайын чорудулгасы

ПАРИЖ, 1. Тонкинның соңгу-чөөн кезеңинде француз экспедиционнунг кор-пустуң белдирлешкек пунктуну болуп турар Тьен-Йен шивезиниң районунда Вьетнамның Улус армиязының кезекте-ри-биле француз экспедиционнунг кор-пустуң аразында улут тулушкуннарын дугайын «Юманите деманш» солун медгел-еп турар.

Ханойдан соңгу талага турар камга-лал шугумнарының ханында нады-дошкун тулушкуннар чоруп турар деп солунда бижип турар. Мында француз экспедиционнунг корпусу улут быйгыла-нышкын пункттарыны кылган, ынаар Вьетнамның Улус армиязының кезекте-риниң талазыдан атакалар үзүк-соксаал чок чоруп турар.

(СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

Готвальдиниң чаа чыл таварыштыр чугаазы

ПРАГА. Чаа чыл таварыштыр бодунуң чугаазына Чехословакия республи-каны президентизин Клемент Готвальд, тонген 1950 чылдың түнелдеринге док-таган.

Алдынган дыңдадырлары өзүгар алырга, эрткен 1950 чылдың бодурул-ге планын 100 ажыг ху күсүсеткен бис, ыңчаарга аар улутпурчин бодурулгези 1949 чылга демилгээр, эрткен чылын 15,4 хуу улгаткан деп Готвальд чугаа-лаан. Бо түнелдер бодурулгезин өлү-дизиниң бистиң кажан-даа чедип көр-бөзөнис темпирлерин дугайын херечи-леп турар. Бистиң социализм тургузар планымың үндөзгөндө чыдар бистиң аар машина тудуулустан өлүдөзүн онза таарымчалыг болур. Аар машина тудуулуң бодурулгезинин 1950 чылда деңгели 1949 чылга бодаарга 25 хуу-дан, 1948 чылга бодаарга 50 хуудан ажык болган.

1950 чылдың төңүзүнде бистиң улутпурчу бодурулгези нини санаар-биле алырга, дайын мурнуңуң деңгели 50 хуу, чоңун баш саньыга бодаарга—30 хуу ашкан деп Готвальд медгел-ези.

Оон ыңай Готвальд Словакия улут-пурч онза дүрген хөгжөз деп айткан. Ындыг чедишкннер чүгө эрге-чагыр-гадан күш-ажылыч улус турар болгаш социализм тургустунуп турар күрүнө чедип алдыны болур деп Готвальд медгел-ези.

Көдээ ажыл-агыйга элээн чедишкн-нер 1950 чылда база-ла чедип алдын-ган деп Готвальд медгел-ези. Көдээ ажыл-агыйда эрткен 1950 чылда боду-рулгезин үрүмк болгаш бодаргай арга-зыдан социалисттик кооперативтиң улут бодурулгезинге төөгүлүг эргилденди эгезин кылган деп Готвальд чугаалаан. Декабрьның 15-ке чедир барык ийи дугаар көдээ суур бүрүзүңгө көдээ ажыл-агыйның чагыс-аай кооператив-тери ийкеп, азы көдээ ажыл-агыйның чагыс-аай кооперативтерин тургузар талазы-биле организастыг комитеттер бар. Суурларны дөрт хуваарга бир хуу-зунда дээди хевирлиг кооперативтер бар турган. Амгы үеге чедир 2271 коопе-ративтер чери аңгыландыр чарып ал-ган болгаш бир миллион ажыг гектар тарылга шөлүңдө катышкан ажыл-агыйны чорудуп турар. Бистиң көдээ ажыл-агыйыстың секторуңуң (күрүнө ажыл-агый-биле кады) чери ам бүгү жерин 22 хууздан ажып турар.

Будурулге планнын чедишкнниниң

күсүсеткенин түңгөлдө улустуң амы-дырал денгели бөдөз деп Готвальд медгел-ези. Чижээлээрге, улутпурче ажыл төлөври 26 хуу өскөн, чер ажыл-дыгардан орулга 19 хуу улгаткан.

Оон ыңай Готвальд 1950 чылда аш-чем болгаш улутпур барааннарының хер-егелиниң дүрген өлүдизин көргүзүп турар элээн санаарын, ол ышкаш куль-тур тургузушкунуң талазы-биле Че-хословакия республиканың чедишкн-нериниң дугайын херечилеп турар са-нарны чугаалаан.

Чаа 1951 чылда чехословак улус чаа-чаа улам улут чедишкннерин чедип ал болур деп Готвальд чугаалаан. Аңаа ийи кол факторлар, хамыктың мурнунда амдыгаа чедир бүрүн ажылатынмаан болгаш күш-ажылыч социалисттик хевир-ниң херегелин ажыдар канчаар-даа, аажок улуг аргалар ажылатынмаан, улутпурче ам-даа канчаар-даа аажок улуг курлавырлар ажылатынмаан деп Готвальд айткан. Ийде бистиң тудуу-вус дараазында чылдарда улам чедиш-кннин болуп болур, чүгө дээрге, 1950 чылда бистиң эң эки өңүрүүс Совет Эвилели-биле экономнун беш чыл хуу-саалыг чөпшөзөргөлиңи чардынган деп Готвальд медгел-ези. Совет Эвилелиниң дузаламчызы бистиң моон сондагы планнашыкчымыс быйгы үндөзүнни тургузар.

Готвальд бодунуң чугаазына 1950 чылда чурттуң ажыл-агый амыдыралы-ның талазы-биле бурунгар дыка базым-биле чергелештир Чехословакияны ишти ки политикайг байдалы дыка бый-кы деп шыйган. Улус демократтыг тур-гузу, улутпурчинерниң, тараачынна-рының болгаш интеллигенцияның наци-онал фронтуну, ол ышкаш чехтерниң болгаш словактарның акы-дунма эвиле-ли быйкыкан деп шыйган.

Оон ыңай Готвальд эрткен 1950 чыл-да эрге-чагырганың чер-чөрдө улус ор-ганнары быйкыкан деп медгел-ези.

Улустар аразының байдалы чугаалап тура Готвальд болза, 1950 чылда импе-риалист чаа дайының кыпсыкчылары но-корей улуска болгаш кыдат улус рес-публикага аңаа хамаарышкан Тайван ортулуун эжелеп алганы-биле агрессии чорукче шуут кирген деп чугаалаан. Оң-биле кады 1950 чылда Европада, Азияда болгаш өртөмчөйниң өске-даа кезектеринде тайбың талалакчыларының канчаар-даа аажок улуг шимчээшкини улам улгаткан деп Готвальд медгел-ези.

Тайбыңның ол фронтунуң канчаар-даа аажок улуг күжү Совет Эвилелиниң тайбың, сталиныч политикасында үндө-зиленип турар деп Готвальд чугаалаан. Ол фронтунуң күчүзүн Стокгольм Кый-гыртының адаанга боттарының холонуң үзүн салган чүс-чүс миллион хамааты-лар, ол ышкаш Бүгү делегей тайбың талалакчыларының Варшава болган Ийи дугаар конгресс көргүскөн.

Оон ыңай Готвальд болза, импери-алисттер Кореяда агрессия чоруу-биле кы-зыгарлап турар Барын Германия-да дайының өскө одаан тургузуп турар деп Готвальд медгел-ези. Империалисттер Барын Германияны база катеп чепсе-леп, Европага империалисттерниң пла-нын боттандырыныга согушкуннуг чудруктун ролон ойнаар хөлөзилги армияны тургузарын орадалап турар-лар. Ол бүгүнү хынамчалыг көрүп, бис-тин келир үеде ажылыгыска бодаар ужурулг бис деп Готвальд чугаалаан. Тайбының дилевес, тайбының чаалап алып деп тайбың талалакчыларының Бүгү делегей конгрессиниң чөптүг лозун-ун кажан-даа улус ужурулг бис. Деле-гейде эңне күчүлдү күрүнө—Совет Эвилелиниң удуртулгасы-биле, бистиң үениң эңне мерген угааның кижизи—Сталинның удуртулгасы-биле, кыдат болгаш корей улустар-биле кады, бүгү делегейде тайбыңның чүс-чүс миллион талалакчыларының хүрээлиңге тура-бүгү нингитин тайбыңны болгаш бистиң Төрөң чуртувуңуң хөгжүлүдизин камга-лап ал болур, дайын кыпсыкчыларының планнын үзө шаап болур. Ол болза, биске хамыктың мурнунда ак-сеткилдиг, бот-туруштуг ажыдаарымыс, бистиң кү-рүнөвиш быйгыдарымыс, чехтерниң болгаш словактарның акы-дунма хуузу болгаш бистиң улустуустануң национал фронтуну быйгыдарымыс болур. Ол болза, бистиң армиявыстың дугайында база националдык аймак чок чоруунуң корпузунуң дугайында сагыш салымш-кын дыңызы-биле илериди болур. Ол болза—дайынарның бүгү хоралыг бодандырының дугайында серемчиледи үргүчү дыңыз тургузары болур.

Бо сорулгаларны күсөдир чорук чаа чыл болза, чаа-чаа чедишкннерин, тайбың дээш, улустуң ак-кенин болгаш Төрөң чуртуң чекетелишкни дээш, демиселге, социализм дээш демиселге чаа тийелгелерин чылы болурунуг магадылалы деп Готвальд түңгөлдө шыйган.

Бо сорулгаларны күсөдир чорук чаа чыл болза, чаа-чаа чедишкннерин, тайбың дээш, улустуң ак-кенин болгаш Төрөң чуртуң чекетелишкни дээш, демиселге, социализм дээш демиселге чаа тийелгелерин чылы болурунуг магадылалы деп Готвальд түңгөлдө шыйган.

(СЭТА).

Болгарияның улустуң хуралында

СОФИЯ. Болгарияның улус респу-бликазында улус хуралының онза сессия-вы доозулган.

Дүрүм комиссиязының саналы-биле түңгөл хуралга күш-ажыл болгаш соци-ал хандырылга министрстволарын джурер дугайында хоойлуну үндүргөн. Ол министрстволарның хүлээлгезин бүгү нингитин ажалчын профессионал эвилелиңге база улустуң кадык камгала-лының болгаш социал хандырылгазы-ның министрствозу деп адатынгар ми-

нистерствога шилчидип бээр.

Ол дүрүмүн эге чүдүлдө медгел-еп турары болза, болгар профивеллерни күш-ажылдың чорудулгалары-биле ха-маарышкан социал-хандырылгазының болгаш күш-ажыл камгалаалының база өскө-даа айтырларының талазы-биле ажылдары экижидерин бодунга ап тур-рар чоруу ол профивелиниң быйкына-ны көргүзүп турар.

Во хүнүг хуралга Болгарияның улус республиказының 1951 чылда күрүнө-

ниң чагыс аай бюджетин база бады-лаан.

Бюджеттиң орулгалыг талазы — 271.793.658 муң лев, чарылгалыг талазы 276.921.658 муң лев болуп турар.

Бюджетти хүлээп алган сонда хурал даргазының медгел-езин болза, министр-лер чөвүлелиниң даргазы Вилько Чер-венковтан генерал Иван Михайловту министрлер чөвүлелиниң даргазының оракачыларына сонгуур деп санал киригенин медгел-ези.

(СЭТА).

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус де-мократтыг республиказының Улус-туң армиязының Кол команддала-лың декабрь 31-де медээлөөни бо-ла:

Чөөн эриктерде шаап-халдап тур-ар Улустуң армиязының кезекте-ри чугула стратегтиг пункт Чун-жинь (Осин) хоорайны болгаш Ун-жинь чартык ортулуктуң бүгү де-вискөөрүн хостаан.

(СЭТА).

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус де-мократтыг республиказының Улус-туң армиязының Кол команддала-лың декабрь 31-де медээлөөни бо-ла:

Чөөн эриктерде шаап-халдап тур-ар Улустуң армиязының кезекте-ри чугула стратегтиг пункт Чун-жинь (Осин) хоорайны болгаш Ун-жинь чартык ортулуктуң бүгү де-вискөөрүн хостаан.

(СЭТА).